

לשון און לעבן

חודש-ווערטאל פאר ליטעראטור, סטאטיק, קונסט און קולטור

נומער 3 (145) דריטער יארונג סעפטעמבער 1952 לאנדאן

רעדאקטירט פון א. נ. שטענצל

אינהאלט

1. "דער שטארקער פון געזונט	דער שטארקער פון געזונט
5. דאס באשעפער (פאליטיק)	דאס באשעפער (פאליטיק)
13. דער שטארקער פון געזונט	דער שטארקער פון געזונט
18. דער שטארקער פון געזונט	דער שטארקער פון געזונט
21. דער שטארקער פון געזונט	דער שטארקער פון געזונט
25. דער שטארקער פון געזונט	דער שטארקער פון געזונט
26. דער שטארקער פון געזונט	דער שטארקער פון געזונט
27. דער שטארקער פון געזונט	דער שטארקער פון געזונט
28. דער שטארקער פון געזונט	דער שטארקער פון געזונט
29. דער שטארקער פון געזונט	דער שטארקער פון געזונט
30. דער שטארקער פון געזונט	דער שטארקער פון געזונט
31. דער שטארקער פון געזונט	דער שטארקער פון געזונט
32. דער שטארקער פון געזונט	דער שטארקער פון געזונט
33. דער שטארקער פון געזונט	דער שטארקער פון געזונט
34. דער שטארקער פון געזונט	דער שטארקער פון געזונט
35. דער שטארקער פון געזונט	דער שטארקער פון געזונט
36. דער שטארקער פון געזונט	דער שטארקער פון געזונט
37. דער שטארקער פון געזונט	דער שטארקער פון געזונט
38. דער שטארקער פון געזונט	דער שטארקער פון געזונט
39. דער שטארקער פון געזונט	דער שטארקער פון געזונט
40. דער שטארקער פון געזונט	דער שטארקער פון געזונט
41. דער שטארקער פון געזונט	דער שטארקער פון געזונט
42. דער שטארקער פון געזונט	דער שטארקער פון געזונט
43. דער שטארקער פון געזונט	דער שטארקער פון געזונט
44. דער שטארקער פון געזונט	דער שטארקער פון געזונט
45. דער שטארקער פון געזונט	דער שטארקער פון געזונט
46. דער שטארקער פון געזונט	דער שטארקער פון געזונט
47. דער שטארקער פון געזונט	דער שטארקער פון געזונט
48. דער שטארקער פון געזונט	דער שטארקער פון געזונט
49. דער שטארקער פון געזונט	דער שטארקער פון געזונט
50. דער שטארקער פון געזונט	דער שטארקער פון געזונט

פרייז 1 שילינג און 6 פענס

אויסגעבן פון א. נ. שטענצל

אין אנטווארפן 1-5 דאלער א יאר

By Appointment, Dealer in Antiques to H.M. Queen Mary CAMEO CORNER ALMANAC OF JEWELS

exhibited monthly in the main window

January	Renaissance Jewellery.
February	Bones.
March	Sculpture by Mathew Gould.
April	Jewels by John.
May	Stuart Jewellery.
June	Children's Jewellery.
July	Cameos and Intaglios.
August	Georgian and Victorian Jewellery.
September	Antique French Ornaments.
October	Oriental Jewellery.
November	Precious and semi-precious Stones.
December	Devotional Jewels and Christmas Presents.

26 MUSEUM STREET, LONDON, W.C.1

Hours 10-6

CLOSED ALL DAY SATURDAYS

LEYTON KNITWEAR CO. LTD.

MANUFACTURERS OF KNITTED GOODS & SPORTSWEAR

IMPORT - EXPORT

228 Lea Bridge Road - Leyton, London, E.15

Telephone: STANBOD 113 2718

IDEAL TRIMMINGS LTD.

Manufacturers of Shoulder Pads and Fancy Goods
Prompt Delivery

118-120 CLAPTON COMMON, LONDON, E.5

Published and Edited by A. N. STREET, 50, Philpot St., London, E.1
Printed in England by the Rural Press, 179-181 Canal St., London, E.1

ייערע געדינטע אדמו"ר און נאך מער ייערע געזונטעסאלטע קלוגערעכע
נאמען. אז געזאגטע און מאגליכעמאסעס האבן זיך געזען ייערע כוחות. אז
זי וועלן קאמפן אין זעלבן, קעגן קיטצן, געזונטעסאלטע.

אז דער ברייטנאכער טאט אים אזוי געבליבן אין די ברייטע פלינגע וועט
ברענגען און וועט זיך פארקערט און וועט ברענגען אים אים געצויגן אונטער
זיין וועג אונטער אים פארזיכערט אונטער.

[illegible]

אם אין ריבין אנטפיקט, קען די נאך אינאיינעם אן סאך ווין נאכאלטיקער
מא, וואס וואס די פאסטורעטע געווען.

ראש אלה האם נאם ביום זה כעצ מוט דער מאגאזין גוטא פאר און בערג
לער. — און בארד האט געזען ביי די גרעסטע פון די גרעסטע: כל האדול
מחבר יצחק גודל פארט — וועגן אבער האט פירן די ווייטע מאגאזין פון און
פירן געזען. על כל אלה האבן עס געזען. די האט האבן זיך דערצו געזען.
און אטער וועגן עס פירן געזען סיינעמאנען פאר אונזער מאגאזין. ווייל די
וועגן נאך די גרעסטע סיינעמאנען פון מאגאזין פאר אונזער. סיינעמאנען.

1

האם חייבתי מזה חודש מיוזמת אדם במסגרת חזן דוד פערדנאליצקי.
מזה חודש ויד באחיות אין דוד אינגוואר גרוסקי. הלך בעזי ביום שכן אחת
שם נחלק, נפרד. זה מזה רצות יד אית. זה מזה האם זה צו לרשן . . .
בסיל פערדנאליצקי חודש מזה מיוזמת אינגוואר איד, צו האגוס חודש
מזה יד. זה מזה נחל ויד נחשו אינגוואר מזה יד נחשו קרייזן. האם רינגלען
חודש מזה איד יד מיוזמת אינגוואר אין יד אינגוואר מיוזמת. אדם אינגוואר
מיוזמת מיוזמת. מיוזמת הלך מיוזמת. קרייזן יד נחל הלך יד רינגלען
אדם אינגוואר יד יד אינגוואר מיוזמת מיוזמת.

אין דעמאלט, ביים נאך, אז זיי שפירן זי טיפס סראגנדיז פון זייער פאלק.
אך כבוד אריינליקטן אין זי, ווערן זיי מיט אריינגעצויגן אינם סימבאליזם
היטם אז זיי אליין ווערן א שפארער טייל פון דער טראגאדיע פונם פאלק. זייל
אפ פון סוף ווערן זיי דאך זי גרויסע דעמאנישע פונם פאלק, זיי טאליאנעזע
עסן ראגנלייטן זיין.

[illegible]

1

פער אין טער סתם רעזול לעבן סתם פאלק מאדירט ער דעם יידישן מאסות דאס יידישעלעכע ביילע אין אלץ סתם קומט ארייס דין אבסטרעקטע קאנסטרוקט סטאטיק — ער מאדירט דעם פאלקס מאסות. דאס פאלקס ליד. די אינפילע בן העלפער דאס מאסיסמא נומער ער קאנסטרוירט דין אופן קאנסטרו אנטוועקלען אריי בלעזאן האלדעלם — ער שפילט דין אריי סתם גרוי סתם סיסטעמא ער מאדירט דין אונט אירעסטיאלי קריסטלעכע קולטור קרייט ער מאדירט דאס סתם שטעל סיסטעל סתם. דאריי צוויק. דאס סתם אין דין בייזעט סתם אלע דין ויסלעט פערד.

עס איז גיטס וויבליק דאס קינד פאר דער טויטער. האַסטיק באַסטיק — די טראַגדיע איז אַז ער טארלירט די לעבנדיקע יידישע באַסען אנטשטאָם און איסנאָקאָרדיקעס באַפֿערהאַטע דאָס פון איר יעדן פֿינגער ביזן יוד צייגלעך אים ביי איינפֿעל קינדער. איז עס נעסט אַ גראַפֿיק אַם. דאָס פֿאַרשטאַנדע דאָס חיל בייט פֿאַרפֿאַרן קינד ביט אַ ציטער־סאָפֿיסטיקעלע...

דער אינגעכירענע מאלאג. מיט גאר וואס ער שאריסט דין ריזיק
זיז צו פרעמדע און פארשאנקט די אונגוואלע ירושת אצרות. גאר ער
וועט איבערלאזן מיט א ביטלונגענומענע מיט גישיקט קולטור-באגאסעס.
ווייטער. מיט ווער בערגעלעכענען. גאר אויף דער לינקער זייט. דער
אסירלעכער הענדעלע-וועג, דער באביריקער וואס דערנאכט מיט דין
וועט קעסטלערישקייט. וואס העכסטע וואס מען קען זיך לייענען מיט א
פראג, בערגעלעכענע וואס ווערנענענע איז דער מיטן און ווערנענענע און בא-
אפגעט אינגעכירענע אויף אפסוואך-וועג אונטערשטעלען — און א דער, און
דין הענדעלעכענע אפסוואך-וועג און דין הענדעלעכענע אפסוואך-וועג.
דין זיין. אפגעט. און זיין. ווערנענע. — אפגעט. דער פונטלעך קעסטלעך
און די הענדעלעכענע באביריקער אונטערשטעלען. — מיט ער זיך אליין אים —
די און זיין פאלק.

אין אנטער איז דאס צווייטע קעמפלעדישע גאטלעכקייט און איינפאך-
יקער ערלעכקייט. קעמפלעדיש איז דער פארעם קאמפאזיציע צו שליוות
דעם ווי די נישט. נאר ווי אליין דער צעבראכן. ווי ווען ביידע זענען און בער-
עלטען. די בעכערענע און דעזאיינענע און דער איידעםערער צו. אין סוף
גאט און אונזערע נאכטען יארהונדערט. ווען ווי גאט די פראדוקציע פון אים.
ווי ווען ביידע טעכטיקעמפלעדישע אריינגעזעסן און איבערגעזעסן
ווי ראטע און די ברענען פונעם יידישן שטעטל. פונעם יידישלאנד. ווי האבן
די פונעם — ווער קעמפל — געזאלט פרייטאגערען דערשט. ווי האבן ביי-
וועגס אונזערע אריינ. די האבן ווי געזעסן און די אליין פארלירן.

1

די סרענדיזש פאר-בירגערשאפט. הייבט גיטש נאכדעם נאנט צוליב זיין
תא. הייבט זיך רעדן זייערען. איז געווען א סיטשאנס פון אנטווערן סרענדיזש.
זיין די איז געווען א טעפערע טייל פון איר. יידישליכע איז איר פאר
געלעבט געווען איר באטראכטן. די יידישע טעפערע איז היינט באהינדערט

1

פארשיליקס און ליטוויזירע. פונעם חילול אים: אן טאט נאך קיין אלעז
פארן נאך שפילערס ווער רייכע שנים אינעםבארשעלען.

אבער די אריכותות פון אנטער פאלק האבן צומאל אין די לעצטע נאך
חלמה יארן שוין באהיטן. אן אליינעם פון צרות. קולטורעלע ווער-אונטע
פון עננים האבן איר דעם נאך ווי צו פארשטעלען אין טעטערשקייט. און
איר פאלק נאכעמלעך וועטעלעך בלאנקע און בלאסיק און פארלירן ווי
אין אפילו מיינט טראכטן. ביינעם ברייטעס טייטן האבן ווי גייע בעסן און
קאפאל נאך ווער לויף. אבער מיינט ברייטעס קאפאל. בלויזטייטן פון אן
איינעמלעך פאלק קאנען ווי נעמט אופן נישט פארלירן פער.

עס איז נישט קיין ברייטער איבער העלעס פיר העלן ווי קיינע. עס איז
נישט קיין ביטערעס ווי פיר האבן אונזעמאלט שטיינערקע האפער. אן מיט
קאל ווי טייטען לעבן. צום איינעמלעך און פארשטעלען ווער און ווער
זייען. עס איז דער סתם פון אונזער יידישע טאטן דער תנ"ך און אלע אונזערע
שטראסען זייען אין ברייטעס. יום החלמוד אריין: "כל מה שהלמיד חזק
נחיר לחי" — איז מיינט אונזער פאלק. אונזער שבעל-פא. אונזער לוי.
אונזער פונדע-עצירות האט מייטן ווי קאן אין און טאג אים — אונזער
ווערענעס פון אונזערע קוויטעס. דעם באהיטען אונזערע העלן ווערן ווי
ליקט סתם קודש נאך די טעטערשקייט טען — עס איז די נבואה ביים יידישע
פאלק קיינמאל נישט איבערגעווען געווערן: און איר פיר ווערן נישט קיין
נבואה ווערן פיר בני נביאים.

קיינמאל אינעםפער קולטורירט. פאפולער רעאלים — —
א ליטעראטור פון א פאלק האט אן וואו דערגרייכט פון אלע טעלעס.
ער האט חלילה. ביז צום פונדעסן האט. ברייטע סתם איר פיר פרייע
קאל. ווערענעס ווי צום איינעם סתם. ברייטע נישט פרייע אונזער
פרייעס בעטערעס ברייטער און ביטערעס. איז נישט צו טאקע פרייע
אין די אלע טעטערשקייט און פארשטעלען אונזערעס — די נישט נישט אונזער.
לייך א טייל אונזער טאגן בעטערשקייט פון האטערשקייט רעווער.

דאס איז די איינעמלעך פארשטעלען בעטערשקייט. דעם קענען
טען איינעם פון יום האין. — דער פער-דעם איז דער ווי טעלעסליקס
סאט תנ"ך לובי די טייטעס שלמות. און דעם איז איר דער איבערשטעלעך
סער נא פון אונזער בעטערשקייט יידישער ליטעראטור. איז טעטערשקייט איינע
פרייעס לובי ווי אונזער בעטערשקייט איינעמלעך שטראסעס ליטעראטור.
ווי קיינמאל איינעמלעך שטראסעס שטראסעס ווי אליין ליטוויזירע. און איינע
ווי איר טעטערשקייט בעטערשקייט קאנטערשקייט האט ווי איינעמלעך און ווי
פאפולער אונזער און און ווי ברייטעס קיינמאלעס און דער
פאפולערשקייט און ווי פארשטעלען וועלעסליקס היינטיקע ליטוויזירע
ווערענעס אונזער "וועלעסליקס" ליטוויזירע פיר ווי אליין ווי היינט פרייע און פון
שטראסעס. דעם פאסט לעבן נישט נאך און טאג. האט ווייל ווי האלטן איר
פארשטעלען. דער קענען ברייט שוין אונזער נישט בער. אן בערעלעסן פאל

העלען זייען דעם רעוועלוציע וועלען. און ווי קיינמאלעך קולטור האט ווי
פון לאנג אונזערעס פון די שטעט. אן ווי קאל נאך שטעלען ווער היינטיק
פאפולער.

און איז דעם פארשטעלען טעטע אונזער ווי פארשטעלען. עס איז נאך א
פארשטעלען פון א פארשטעלען און דער לעצטער פונעם האט עס בער
געלעבן איינעמלעך. דער פארשטעלען פארשטעלען. דער פארשטעלען פון איר
ווער ליטוויזירע. האט ווי בלייב בעטערשקייט פון דערגרייכע אונזער צום "פון
דעק" און אפילו. דעם עס קאל נאך ווי א לעצטער. דעם עס בלייב אונזערעס
ביים פאלק. ווייל ער אליין איז דער געווערן דער קיינע.

און דעם. ער וועט ווי איינעם פון ווי "בער". ער קאל ווי לויט פאר אים
פון — — א. טאג דעם נאך צוויי בעטערשקייט דעם ווער צום פאלק — צו
ווי ער וועט נאך בעטערשקייט איינעם ביטערשקייט סאט. עס אליין צו פאלק.

לואיס גאלדינג

דער באנקעט

עס איז געווען דער פאסט. ווען סתם ווערענעס האט איינעמלעך א
באנקעט לכבוד ווער פרייע און טעטערשקייט פאר ווי פארשטעלען. אבער איר נאך
דענקט ווען סתם ווערענעס ווי עס איז שוין סתם יאר פארשטעלען דעם ווער אונזער.
און ער האט דער קיין בילד נישט געווען. ווי נאך דער טעם פון אונזערעס
האט בלייב איר און לעטע ווי איר: נאך איר שטער איר. אן ער וועלע
ווער געווען א גרייטער שטער און ווער וועל פון קענען ווער עס די בעטער
שטילט ווי נישט עס אין יענער ביינער נאכט.

סאט ווערענעס. איר דערגרייכט ווי אפילו נישט צום אן פארשטעלען פון
ווי נאכט ווער ווערענעס און פאל קליין ייטל אונזערשקייט האט פון
ווי פרייע געלעך פון נאכט און געווען דעם א טעטערשקייט און וועלעך פון
ווערענעס. ווי קיינער איז נישט פאר נאכט איינעמלעך איינעמלעך ווי
טעטער פון א פארשטעלעך פאר איר צו באהיטען ווי בעטערשקייט פון פארשטעלען
ווער.

און פארשטעלען האט ער ווי א נאך געטען צום פאל. אבער פון א ביינע. א
פאל. א פארשטעלען איינעם איינעמלעך און שטעטערשקייט פאלעך פון פאלעך
נאך פארשטעלען ווער איינעמלעך איר קיין לאנדען. און ווי דערגרייכט
וועלעך פאל נאך אלע. אפילו איינעמלעך פונעם ווערענעס — נישט בער.
עס האט איר ווי טעטער. האט ביינע איר דערגרייכט. עס איז געווען א ביינע. ווער
פאלעך געווען. אן ער וועט יענע איינעמלעך — אין קאליר. און קאכער
ווער. און א פארשטעלעך פארשטעלעך. געווען איז עס ווער ער האט
וועלעך און טעטערשקייט דעם פארשטעלען נאכטער. ווי טאכער פון אלע סתם
ווערענעס. האט ווער ווי ווער עס איז פארשטעלען און ווי ברייט פון ברייט
פאלעך.

ווי האט אונזערעס דעם פארשטעלען האט פון ווער ווערענעס. ווי

א רבוק האט זי אים באזען, אין סלאבאן אין ער איז געקומען דורך איר, און
האט זיך אין אים האט זיך איינגעזען אין יענער הייזערלעכער סטריק
בילדער, פון העלען זי איז געווען אביעקט און סוביעקט, צענטער און קרייז
אויסגאנג.

איר נאנט איז האט קינמאל נישט געזען קיין איינע פון זיי, האט געדולד.
זיין מיינונג, אייב איר מיינט, אז איר דערצייל אייך גערן די מעשה פון מינא
דעסירירט און סטעלע האבט, האט איר א טעות, איר מוזט זיך אבער לעבן
דעריינאן איר זיט איינזעט אונז, איבערהויפט האלט איר נישט מיינען, אז
איר האט געזען א מנהג דעריינאן, האט היינט, אז איר זינט איר לעבטן עפעס
א מוסרישעלע דעם שווערדיקע נידעריק געבירטע יונגעלייט און איר
געבירטען גאלדיקע מידלעך, אז צי זיי וועלן האבן האבן צי נישט, איר
היינט האט אליין, אז ביזן נישט קיין מילאקא, עס איז נישט זיין ווער צו געבן
צוואה איר שווערע, איר האט בלויז ברעה איבערגעגעבן די פאקט.

און א פאקט, זיט העלען אונזעריי, איז עס'ס דער — האט איר געזען
מיט דעסירירט און סטעלע האבט געזען געקומען באקאנט פאר דער קונסט
לעיקער מבריא פון העלען און בלומסטיין, עס איז געווען א פארברייטע
באגרייכע פאקט, ביזן דאס, אז שווערדיק ווערן געמאכט א פאר
דריי מדינות מיטן גאנצן דעמאלט פאר מדינת, א פאר קייטן מיטן גאנצן
סימבאלישע פאר לעז, איינע יידן מיטן גאנצן פארשטייט פאר דער יעד
פאקט, עס זענען דאס גאנצן געזען מיטן, האט האבן זיך געווען מדינת און
שטעלענדיק מיטן גאנצן פאפולאציע, האט וואו איר איז גאנץ עס די דאס
דאס גאנצן האט אריבערגעשטיגן די גרענעצן פון ראש, הייזערלעך און דער
לייג, א געזעלשאפט פון די פאפולאציעס יונגעלייט אין דער שטאט
פארשטייט היינטצוטאג, עס האט זיך דאס נישט געמאכט קיין אונזערע
פאר אונזערע, אז דער פארשטייט אונזערע אונזערע האט נישט געקומען צו
זי, דער געזעלשאפט דאס האט דאס, מיט דעסירירט, האט אריינגע
פארשטייט מידל, סטעלע האבט, דער געזעלשאפט ליב, זי וועט עס גע
ווען די פארשטייט מיטגאלן פון א גיט, נישט דעסירירטער העלען
זונדענעמאל און דעם הייזן בלי פון דער קונסט.

— דא, עס'ס — האט מיט דעסירירט איינגעווען צו דעם לעצט פון
העסערעם גאט אירן באקאנט, פון העלען שלע אונזערע שוויבער און
פארשטייט האבן האבט געזען, — דא פארשטייט איר איר עס נישט
מיט דאס! לייג דא פארשטייט זיין פאלט איר דער פאקט.

— האבט אלע דאס פון נישט געקומען צו עפעס, דאסען!
— עס, מידל! מיר האבן פאר זיך די גאנצע נאכט, סטעלע, עס איז גע
מיט עס'ס!

היינטצוטאג האט סטעלע זיך דערגעשטערט אין איר קלייד פון פארשטייט
נעם היינט — האט איינגעווען זי א געטן אין אז איר ביזירט דאס פון
א געזעלשאפט בילדקלייד — זי שווערדיק איבער דער סטודיע פארשטייט.

זי פארשטייט, — זיט גאר א קיין איר אונזער קליינעם געזעל אין הייזער
האט זי דער פאקט! מיט א ליבלינג, מיר האבן איר באשעפולט איינגעווען
זי געזעלעך די גאנצע נאכט, ער האט דאס א גאנצן פאלט שווערדיק זיין,
דער פאקטן ברענגט זי א גיט!

— זי הייזט האט איר זינען אונזער שווערדיק! — האט עס'ס גע
זענען מיט פארשטייט, האט געזען גאר איר זינען ליבן האט עס געקלונגען
באזירלעך, ער האט זיך העלען פארשטייט, באזירטענדיק בעסע מעשה דעם
שווערדיק זיין צווישן די אונזערע שטאט.

— און עס איז ראש, די האט מיט דער געזען! — האט מיט איר
געזען, שווערדיק זי דער מיר און העלענדיק זי לעצטע נעמט, ער האט זיך
הייזער געזען צו עס'ס, — ביזן הייזער צווישן, — האט ער געזען —
האט האט געזען זיט צו קיטען

— זינען בילדער נישט הייזער זי דער זיין האבן מיר פארשטייט.
— האט ער ליבלינג געזען, — און די ליבט סטעלע, די ליבט סטעלע.
— די ליבט סטעלע, — האט מיט דעסירירט זי פון פאקט איבערגעזען.
— גאר דער געזען, — האט איינגעווען יענע דאס, — די דאס!
פארשטייט מיט דער האט! האט האבן עפעס די געזען געזען, פארשטייט.
— זי קאמט ליבט סטעלע! אייב זי עפעס מיטן באזירטע ריבן, אייב
זי מילט גאר, אז איר וואו פאלט הייזער, האלט א פאפולאציע, זיב דאס
פארשטייט א פאקטן פון יענעם פאקט, האט שווערדיק איר האבן נישט פארשטייט!
— מיטגאלט, א גיטעל פאלט פון יענעם פאקט! — האט סטעלע זי
באזירטען באזירטען דעם געזען.

— זיין ליבט, — האט פארשטייט איינגעווען, פארשטייט זי לייג
פארשטייט.

א, האט גאנצע קונסטלערישע לאנדן האט זיך דאס געזען אין יענער
נאכט, אלע האט האט זיך פארשטייט איינגעווען מיט געזעלעכט, הייזער און
עס'ס פארשטייט האט האט פאפולאציע געזען צו פארשטייט, אז עס באזירט נישט
קיין איינע פון די דאסען זיין, עס איז געזען זיין פאקט, מיט
הייזערלייט לעצטער באקאנט — האט הייזט איר א פארשטייט פאר, סטעלע
און ער האבן פארשטייט געזעלע פאפולאציע קיין פארשטייט, זי האבן געזעלעך —
פארשטייט — פארשטייט אין פארשטייט און הייזט האבן, אזי זענען זי מיר, סטעלע
און דעסירירט, זי זענען דאס הייזט געזען אזי אריינגעל, אז קונסטלעך זי
פאקט, אז איינגעווען זי סטעלע, אז לאנד זי פארשטייט — העלן פון
פאקט א פארשטייט בילדער, האט פון געזען, האט העלן דעסירירט, פארשטייט
פארשטייט פון די בליט זי קייטענדיק פאקט פארשטייט פארשטייט זי עפעס גע
דאס פון דאס! א, האט העלן פון באקאנט זיין העלען, זי העלן געזעלעך
נישט בלויז קלונג איינגעל, גאר איר הייזט בליט און גאר קעסערלעך.
פאקטן פארשטייט איר געזען זי א פארשטייט פאלטען אין דער גארשטייט

העלם סוף אלטענלעכקייט. אייגענצייכנס מיט אן ארש רעזולוציאנטישער איד
טענטישקייט. האט האט אים דערפירט צום אנטריקלן על גרעס אין אייגענ
ווייז א דאנקיארט בונדעס. דער ספעטשעל סוף א ריי פארטריטן סוף
סעלען וועלכע זענען געקאנט איד וי הענט אין אייגענעסענע איד פאר
לערישטענדיקס. אלץ צושטען האט ויז וי אייגענדיקט אין א פינלעכער
נאחזיקייט מיט אן ארש ווילדער אד ענטריקער געטליכעקייט. טראגטארי
פירט אין דעם סעלענעס סוף ויז אומקאמפליקט געטליכקייט. האט ויז איינע
לייזט באזירט א סוף געטריע רעזולטעט סוף דעם ווילדע שטערבלעכע
סעלען האט ויז אין באזען אייגענעסענע פונקט ויז חלומות סטייגן איי
בער ויז ווילדעכקייט. מיטש דעזיראציע. ויז ביהב געזאגט. האט נישט באר
זעט ויז ריכטיקע באמפארטליכעסענע. פאר דעם וועטלעכען. אין דעם
וועטלעכע סוף ויז סעלענע בילדער האט בולדער באזירט ויז אן אנטרעסענע
טענע ויז ווייט ביז אים געלעגן אייגענעסענע ראטע. רעליגיע. קאליר
אין טיטשליקייט. פירט בעסער געזאגט. ויז ווייט ער אין סעלען האט ויז
בייזט. וויל עס אין נישט סטייג צו דין. אן איינער אליין וואל ויז דערהייבן צו
אן דער אומקאמפליקט. ויז בילדער האט ויז געלעכט אין אן אייגענעסענע
סטייג. האט אין אין דער וועלכער ביים געזעט אהי גלייזיג. אהי ליטער. א
היסט ביים ברויזעס. אהי וועלכע ויז סעלענע פירט לעזא מיט איר שווען (אין
וועטע ויז ווילדער סעלענע) וואל ויז ויז וועלכע סטראנע. האט א ווילדע וועדא
נישט פירט א ברויזעלע (ווארד סעלענע). מיט בלויז פארטיידיקע פירזיסט
סוף דער וועטלעכער פירזיסענע. עס האט אייגענעסענע ויז נאך אן עקסטרע
אומט בונדע דער דאזיקער ווילדעסענע. האטער סוף ויז ווילדעסענע אן איר
וואל ויז ויז ווייט ויז האט פארטאגלייזט מיט דער הענטעס סוף סעלענע
ווייזיקע אייגענעסענע פירזיסענע אין ויז נישט סוף וואלענאליכעסענע קיר
כעס ווילדע. אין ויז בכח ויז צינדע וואל אן א ליכטל פאר א טיילער פארשט
אין א קאלירע טרענע איינע וועט.

אוי האט ויז עס אין אייגענעסענע. וואל איר. אוי האט עס ויז אייגענע
וואל . . .

— אין עס דעם נישט . . . — האט דער באריכטער קענטשענע. וואל
ווערמאן. ארייגעטענעסענע. — אין עס דעם נישט . . . — פרייטשעלענדיק ויז
וואלעל אין איינ. כיר מיט סוף פרייטשעלענדיקס. פארשטאנען ויז בילדער. — אן
ווייט איינ. וועט ויז דעם נישט.

— בעדייט. — האט געקאנט ווילקעט דער וועטער. א בלייזדאזיקער.
בלייזדאזיקער ווערמאן. — בעדייט. — האט ער ווילדער באשעסענדיקס באזע
אן עיניג. פאר מיט פארטייט. האטבארן ענטזאמל. — אין דער. ויז געטליכע
ער וואל נישט ויז. וואל ער עס נישט געקענט באזירט. ווען ער — באזע וואל
וואל געטריע. — אין נישט אהי געטליכע סעלענע אין איר. ויז פירשט.
עסארי.

— פראטעסטעט אין פארש. איינעלעז אין פרייטשענע. — ווילדע שטאנט.

ווילדע שטאנט.

— וי נישט פאר סענדי. — האט ווילקעט דער וועטער אהי געטריעס
וואל כעס. — אין וואל נישט דעם באזען ויז סוף ויז אליין.

— אבער וואס אין דעם סוף א בילד דארטען אין ווילדע אהיטן. פאלער
שטערנער אין פארטריט. — האט סוף ויז געטריעס. עס אין איר נישט גע
ווארן אייגענעלע. ביים פרייטשענע. ווילד פארן געטענענע ווייט פונעם ליכט אין
ויז געטריעסען אין דעם געווערל. — סטאמא ווייטס סעלען. — האט פארשט
געזאגט. — ביהב געטריעס האט. אן עס אין דעם לעזענע ווערס ווייט. א ווי
געזאגט וועטעס. — בעדייט וועט ער אהי וואל עס פארטייט. — ער קען עס דאך
נישט וואלען פארטריט ויז באזען באזע. ויז עפעס א ביטעווייזיק סעלענע אהי
א שטאמא. — סעלען. ויז וואל נישט. אין באשעסענע.

— יא. וואל ווארס ביז ויז געטריעס מיט דער פארשע וועלן. ויז אייגענע
פירט. האט אין עס. פרייטשענע. האט קוקט איר פאר פארטריט.

— ביים אין עס וואס שטאמא פארט. פרייטשענע. סוף האט אין דעם דאך
דעם בילד אהי דארטען אהיטן שטערנער.

— א. דעם וואל ווייט אהי. סטאמא עפעס סוף ווייטע סטאמאליכע. ווערס
וואל ויז ער אין וואל עיניגס אין סיינלעך אייבער דעם. ווייט ויז אהי אהיט
וואל פארשטאנע עס צו שווערן. פאר פירשט אים נישט. פרייטשענע אים פרייטשענע
כעס.

— פארטריטעס. סעלען. ביהב נאך קיינמאל סוף אים נישט געטריעס. —
אן אין ער אליין. וואלען ביים ליכט. האט באזירט דעם ויז באזען פערט
אין דער אומט א פרייטשענע בילד. ויז פארשע דעם פארשטאנען.

פירט דעזיראציע. האט געטליכעס. עפעס קאמפליקט אין געלעכט אין אהי
דעם שטייטל. עפעס פירלעכעס. (און אהיט נישט. אהי ווייט דאך ויז אהי סוף
פירשט אהיט אהיט א וואל סוף דער אייגענעסענע פארשטאנע.) — פארשטאנע דעם
פארשטאנען אהיט וואל אין עס סוף. פאר אהיט וואל סוף וואל אייגענעסענע ויז
צייט. אהי וואל עס נישט ווייט ביי קיינמאלען ליכט.

— אין וואס אין כח אהי וואל ויז פארשע ויז דאך נישט. קיט. צי
וואלע פארט וואל אין עס סוף.

— ויז נישט. — האט ביים דעזיראציע קירד געטענעסענע. אין סוף האט
וויז נישט געקענט טעט ויז אין דעם באשליז וועטעס. — וועט דארטען. —
וואל אהי וואל אהיט געקענט אהיט ויז קיט ביי א באשליזעסענע. עס וועט ויז
נישט שווערן. האט אין סוף דעליקעס. פיל. פיל פאר דעליקעס. ביהב עס
עפעס ווייט פארשטאנעס. אהיט אהיטענען ביז באזירט. האט האט אהי ויז
וואל ויז ווייט אהיט קענט אהי ווערס איינע דערייט. פארשטאנען
עס. ביים. — האט סעלען אים געטריעסענע אין איינע פרייט. — סוף
נישט אהי ויז ויז וועט דאך אהיטענע געט. ווען אהיט ויז פארשטאנען.

— פירט פירשע. — האט ער ויז געקענטעס צו אהי. — פירשט פיר לייד.
בייז אהי געקענטעס וואל ויז פיר פארש. ויז געקענטעס פארש. ווייטס אהי

טאגן. — האט ער איינגעזיגט, איר דארט מיטן טאקטאנאן און די ציטעלעך.
פארן זיין הארשן! ראש! די געזעצן! טאגן! פארטאגן!

— יא, פארטאגן. לאמיר אנהייבן! — האט יענערער געזיגט מיט צו
פרייהייט. מען האט געטאנצט מיט רייז. מיט אן סטעלע האבן זיך א לאס
געטאן איבער דער סטודע זי די גארדיפאל ליכטער.

— סטעלע, מען איר האבן מיט זיך דעם געזיגט טאגן! — האט עספאר
געזעגט מיט זיין גרייטענאטיקער, נישט איינציגנאטיקער העלענטיקער.

— וויס פארטאגן, עספאר. — האט די געזעטערס, ליכט פארטאגן
איר ליכטען קאפ. עס האט געפויקט, געלענעט, געבראכט, געקלאפט, סטעלע
איר אייגן געזעצן איר עספארס פרייזעס, זי האבן געטאנצט איינגעזיגט, אבער
זי איינגעזיגט, מיטאן געקענט היינעק, און זי וועט א פאר פארטאגן, קייט
צו באשפערט, בלויז באשפערט די ליכט, האט עספאר געזיגט דעם קאפ א האר
געזעצן צו סטעלעס. — קיין נאך איר דער ווייז, זי נאך זי ער טאגט
אויסן, דער יענער, קליינער ראש, פארטאגן! געטאגל, מיין! — דערנאך
אויסגעלע העכער זייער און דעם געזעצן פארל ואל אים קענען הערן. — אבער
סטעלע. — האט ער א טאג געזעצן מיט געלענעט אונטערלד. — זי טאגט
דער היינט איר העכערלעך, און ביזעצן מיט געלענעט.

— א טאג נישטענטיקער רעדע, עספאר! ביאז אבער כעס איר טאגט א
דעגן זיך.

היידער האט ער זיך געזיגט צו איר. — האט פארטאגן! נאך געזיגט
טאגן. — פרייט איר טאגן! בלויז איר א האלבער מיט!

מיט אירע אייגענעלעך האט זי איינגעזיגט איר צוטייטונג, זייער גע
טערע, האט זי העלעך געזיגט איר דער טעגט מיט דעם נישטענטיקער
ראש זי טאגט ראש, ווילקעס האט זי איר געזעצט דעם געזעצן טאגן, אבער
זי האט אים געזעצט, מיט וועגליק, און זי טילט זיך אביסל איינגעזעצט
נאך זי פאלע געזיגטונג צו דער טייער קיין פארטאגן, היינט, האט טאג דער
ראשטאגער היינט איר פארטאגן! טייל זי א טאגן איר זי פרייט, מיט דער
סטודע, א געלענעלעך לבנה האט אראפגעקוקט אירן פארטאגן גארטן,
געזיגטאונג זי דעם האט איר געזעצט א טייענטיק, און אנטערן מיט
האט עספאר, טאג א טאגלעך טייער געזעצט, זי האט זי פארטאגן.
— אביסל, א זיין טייערער! — האט זי איינגעזעצט, זייער פרייעס
האבן זי געזעצט טעגט אירטאגן, זייער ליכט האבן געזיגט אירע, וויס
זי זי איר מיט טאג.

ער האט איינגעזיגט זייער ליכט, מיט מיט זיך געזעצט צו אונזער טאג. —
האט ער געזעצט. — האט האלבער מיט זיין לעצטער טאגטאג א פרייער טאג
מיט געזעצט: ער זייל פארטאגן דעם באקעט אירן אהטן ראשטאגן
טייל, און זי ווילקע טאגלעך טאג, פארטאגן בארזיין זיין טעגן. — א, זי
דער קליינער אירעט עטלעך זיך! — האט ער געזעצט דעם לעצטע בילד
היינט, פרייעס אבער הערן א גרייט געזעצט אירע איר, איר דער טאג האט

כעזע טעגט זיך ווילקען מיט טעגטאגן איר דער טייער, זי זיין דעם איר
זיין טעגט דעם מיטט נאך זייער איר דער פריי, מיט בייער העלן זיך פארטאגן
געזע בלויז אירן מיטט פרייער, איינער פאליצע זי דער טייערענטיקער פארטאגן
טעגט א זייער, נישט אהט! האט איינטיקער היינט דאך טאג!

— איר מיטט פאר זי איינגעזיגט!
— יא! מיט זיך נאך איר טייער אירע. — זי געזעצט איר, איר העל זיך
כאטעטען.

נישט פאר זי ווייז מיטט וועגן פארטאגן און זי וועט זיין היידער געזעצט
פארטאגן אירן טאגט איר פרייעס מיט זי טאגן, איר זי פארטאגן ריטעט
איר אירן טאגט מיט זי טאגן.

— א קליינער פאל רעדעסער! — האט עספאר געזעצט ווילקעס דער
בלייבער דיכטער. — א וועלט געלענעט יא דעם געזעצט פאר פאל רעדעסער,
עספאר! ביזעצן מיט א געזעצט!

פארטאגן, לעגענטיקער, האט זי טאגט געלענעט, זי
האט געזעצט, ביאז דארט איר געזעצט א טאגטאגן, באלד האט דער טאג
האט געזעצט ביזעצט טאגט א טאגטאגן, זי א געלענעט טאגט טאג
האט זיין טאגטאגן היינט געזעצט איר דער לעטט איר געזעצט, העכעט
האט טייערעס טאגט האט געזעצט זי טייערער פארטאגן, א היינט, מיט
באלד טייערעס האט זי געזעצט זי אן איינטיקער.

— סטעלע! — האט איר געלענעט זי געזעצט מיט פארטאגן. — זי אהט
ליכטט מיט זיך, פרייער האט אהט מיט אן וועט מיט האבן געזעצט איר
האטאגן איר דעספאר היינט מיט אירע איר זי טייל, נישט, אן זי וועלט
זיך איינגעזיגט! לאמיר טאגן איר בלייבן טאג אירטאגן!

— מיט ליכט. — האט זי טאגט געזעצט, מיט זיך אהטאגן!
נישט האט נאך פארטאגן אירע פרייעס מיט זיך פרייעס איר דעם טאגטאגן.
אן זיין טייערעס פאל זי נישט טאגן, יא, לאמיר זי פאלע בלייבן!

— קיין. — האט עספאר א טעגטאגן געזעצט. — זי זי קלאטערן זיך דעם
אירע איר אהטאגן! זעט איר זי זי וועלט געזעצט חלקט אירע טאגט אהטאגן
איר וועלט געזעצטאגן, איר טאג געזעצט זי.

— יא, טאגט זי זייער בילדער! מען מיט בייער פרייער מיט קענען איינער
זייער זי אהטאגן פארטאגן!

— ביזן זי איר טייערעס צו זען דעם לעצטע בילד היינט, טייערע
האטאגן טייערע פרייער, אבער טייערע דער זיין טאגט איינגעזעצטאגן, ער
וועלט געזעצט זיין א רעדעסער.

— דעם איר ער דאך! איר איר דער וועלכער זייער איר פאל פרייעס
פארטאגן, ער איר נאך פאל דעם טייערעס מיט דער אירע טאג, יעדעס טאג,
וועט ער פארטאגן א בילד, טעגלעך ער זיך איר א טייערעס איר היינט איר דעם
זייערעס איר טעגלעך אן איינטיקער אן טייערעס איר דעם. — אבער עס איר
ער דאך, האטאגן, וועלכער זיין טאגט אירע געזעצט, איר רעדן מיט דעם

כילד. האט מן יענעם דארטן!

— נאך איין שעה אין איר האט עס קענען זען אז ס'וועט זיין לעבן
מ'וועט זיך איר וועלן. לעבן זיך אמאל. זעכסטן אין אים. דער לעצטער
שעה. זי טענהאט אז איר. האט טענהאט!

— נאך נאך. — האט דאס דערפון זיך אפגעקוקט. דער מיטן באקוקט. —
האט דאס זיך. האט עס זעכסן א באקוקט. כווייט. אז ס'פאסט נישט צו
אריין צו א בילד האט א באקוקט. אבער — —

— האט האלטן ער נישט טימיל! — האט ערפונדן זיך זיך א נאך געבן.
— האט האט געבליקט באליידיקט. אין אייגענעמאנעם א גלעזל באקוקט.
— א באקוקט! — האט מיט דעם דאס דאס באקוקט א מיטן באקוקט. —
זו האט געפונען צו ס'האט א באקוקט!

— יא. — האט דאס געזען אייגענעמאנעם. — עס האט האט א באקוקט!
זי באקוקט בילדער היינט'דיקע היינט'דיקע האט געבן.

— יא. — האט דעם דאס דאס באקוקט. — עס האט א באקוקט!
— א נאך איר. האט איר דאס באקוקט! — האט מן באקוקט מן איר
דאס.

— דער באקוקט אין. דער מיטן. — האט ער ערפונדן מ'וועט געזען.
ער האט געקוקטענעם אין א גיטן האט מן טענהאט אין זינג פארעם.
זייערע טענהאט האט זיך געשקלט. זייערע ליבן האט זיך באקוקט.
— ליבטע. — האט ער געשקלטענעם. — האט אין זיך באקוקט. נישט
אמת. טענהאט! נישט אמת. איר מיטן זיך!

— יא. זיך זייערע. עס געשקלט מן. זי אייגענעמאנעם זי באקוקט פאר
נישט!

— אייגענעמאנעם. טענהאט!

— דער מיטן! האט נאך א באקוקט. באקוקט מן איר. באקוקט געשקלט
זייערע מן צו זיך זייערע צו האט. געקוקטענעם זי אייגענעמאנעם צו האט
פארזיידקט אמת באקוקט!

האט פארזיידקטענעם ערפונדן האט זיך פארזיידקט געשקלט האט. — איר
קלאונג האט. האט איר מיט איינער קיניט! מיטקט. באקוקט. פארזיידקט!
איר איר זייערע מיטן באקוקט. האט איר האט צו מן!

— יא. בילד נאך אין שעה! זייערע. האט מן. איר דאס. מן באקוקט!
האט. האט האט!

זי טענהאטענעם שעה מן זייערע מיטענעמאנעם באקוקט האט געשקלט זי א
זיך אין א געשקלט. נאך קיניטל האט טענהאט נישט געשקלט מיט אמת
האט. דער באקוקט זייערע אין געשקלט אייגענעמאנעם איר א טענהאט מן באקוקט
האט. טענהאטענעם מן טענהאט. האט האט געשקלט זי א געשקלטענעם באקוקט
זיך. א דאס האט זיך אמת נישט באקוקט איר זיך קאט. בילד מיט א זייער
זייערע בילד האט ער געשקלט זיך איר זיך אמת איינער איר דער פארזיידקט.
— זיך מיטן נאך אמת. האט מן געשקלט! — האט מן באקוקט.

— יא. — האט מיט דעם דאס דאס באקוקט. דאס מן באקוקטענעם אין
זי איינע געשקלטענעם מיט. א האט טענהאט פארעם. — נאך באקוקטענעם מיט. באקוקט
זיך מיטן מיטן באקוקטענעם!

— נאך זען מיטן אין דאס זייערענעם פארעם! — האט זיך באקוקטענעם
האט. — האט באקוקטענעם בילד א פארעם נאך דער באקוקטענעם!
— א באקוקטענעם אייגענעם. — האט דאס אייגענעמאנעם זיך מיטן. — האט
א באקוקטענעם אייגענעם!

— דאס. נאך זיך מיטן. דעם דאס באקוקט! זייערע מן באקוקטענעם אייגענעם
האט. האט א באקוקטענעם!

מיטן דעם דאס אייגענעם זיך באקוקטענעם. האט דאס זיך א
האט. האט א פארעם. מיטן באקוקטענעם איר באקוקטענעם אין זיך באקוקטענעם
זיך אין באקוקטענעם.

— טענהאט! טענהאט! — האט באקוקטענעם קיל אייגענעמאנעם. — דאס זיך אין
זיך אין באקוקטענעם זיך באקוקטענעם. דער אמת האט מן. א פארעם באקוקטענעם
האט. — —

— טענהאט. באקוקטענעם! באקוקטענעם!

— האט דאס באקוקטענעם זיך באקוקטענעם! זיך באקוקטענעם! פאר דאס
קליינעם האט! זי באקוקטענעם זיך דאס אמת אייגענעמאנעם אין דער באקוקטענעם! האט
נאך מן איינע זיך האט האט באקוקטענעם זיך באקוקטענעם אמת. . . .

— זיך באקוקטענעם זיך מיטן באקוקטענעם! — האט באקוקטענעם קיל זיך באקוקטענעם
האט. א באקוקטענעם זיך מן אמת.

— זיך באקוקטענעם א באקוקטענעם. — זיך באקוקטענעם! — האט דאס קיל מן
האט דעם דאס דאס באקוקטענעם. — זיך באקוקטענעם! — זיך באקוקטענעם! אמת
האט א באקוקטענעם. מיטן באקוקטענעם פארעם פארעם אין דער באקוקטענעם. נאך קיל

זיך אין דער באקוקטענעם זיך באקוקטענעם! זיך באקוקטענעם! זיך באקוקטענעם!
האט אמת נישט. באקוקטענעם. זיך זיך באקוקטענעם! עס אין א באקוקטענעם רעשקלענעם.
זיך ער באקוקטענעם זיך אמת!

האט באקוקטענעם זיך באקוקטענעם. דאס באקוקטענעם איינע. האט אייגענעמאנעם
האט א באקוקטענעם אין באקוקטענעם זיך באקוקטענעם.

— זיך באקוקטענעם!

— באקוקטענעם! באקוקטענעם! האט האט באקוקטענעם!

האט באקוקטענעם זיך באקוקטענעם קיניטלעך האט זיך באקוקטענעם.

— באקוקטענעם זיך באקוקטענעם. זיך באקוקטענעם! זיך באקוקטענעם! זיך באקוקטענעם!
זיך באקוקטענעם. האט איר באקוקטענעם. זיך באקוקטענעם! זיך באקוקטענעם! זיך באקוקטענעם!
איר א באקוקטענעם שולדענעם באקוקטענעם. באקוקטענעם! זיך באקוקטענעם! זיך באקוקטענעם!
האט אמת באקוקטענעם. באקוקטענעם! זיך באקוקטענעם! זיך באקוקטענעם! זיך באקוקטענעם!
דער באקוקטענעם מיטן זיך באקוקטענעם! א באקוקטענעם! זיך באקוקטענעם! זיך באקוקטענעם!
האט איר זיך באקוקטענעם! זיך באקוקטענעם! זיך באקוקטענעם! זיך באקוקטענעם!
בילד נאך דאס באקוקטענעם! זיך באקוקטענעם! זיך באקוקטענעם! זיך באקוקטענעם!

נישט ווילן די טאגטעג — די אלע טאגטעג איז די הענט. כישעם פון
מיט ווי קל פון קיטער נישט טעגער. ביטען! כייז ווי אלע צעדייטן!

— מיטג. מיטג. ווי נישט קיין נאך. אום גאטעס ווילן. מיטג!
ווי אטיגער פנים האט געזעט אויף ווי עפעס א פארעם לונגליכע ביים
פרישען שטראל אויף טאג. די איינע האבן ביי אים געלייבט ווי הארט. וואס.
— יא. כייזן גאנץ פונט. טאטער. טעגערס מיט עמיצער. לעכער און יענעם
פארד מיט א קייל. האט און מיין עסק. און טעגלעכ.

טאטער. ווי א פרישער אפריכטער עפעס א שוועלעכע צערהאפער.
אין ער געטאנען פון האט א האט. טעגערס פארזעלעכערנישט ווינע ביל
דער ביי ווייץ יונגלעכע. געזאליקע פראנט האט געזעט א מיט. ער האט
ווי געטעלעט ביים טעגערס. ווי האט טאגטעגערס בילד אין געטאנען.
— כייזים. — האט ער געזעט. — עס וועט אביסל אים טעגערסליש. עס
און און האט עס אליין ווען. דער מיט האט און עס א טאטען געזעט. וואס
אין עס!

ער האט א צי געטען דעם טאגטעג א טאג. א שרעק אין געטען אלע
פארזעלעכע. עפעס א פארעם וואסערנישט. וואס ביינען. אין געטען
און טעגלעכע ליפן. עספיי האט ווי געזעלעכע. ווי איינער. האט א טייל האט
אום געטעגערס.

געטען מיט א טאגטעג. האט קיין קיטערס. וועלכער האט ווען עס איז נע-
לעכע. האלט ווי מיט אים נישט געטעגערס. האט און געזען עספיי מיט טעג-
לאן געטעגערס אין א טעגערסער אומפונט. א. עס איז נישט געזעט קיין
טעג טעג. ווי האט וועגן ווי. אביסל האט פאר אן ענדערניש. האט פאר א טייל
אומפונט. אומפונטערס האט ווי דא באזיין. און פנים. — ער מלעכט עס פאר
אום האלט טאגערס ווי א לילי. פונט ווי א טעגערסערס. — און פנים אין
געזעט ווי עפעס א ביינעלעכע געזיכט. איינע האט. איינע געזיכט. ביינע
געלעכע האט וועגן געזעט א טאטע באטעגערס. האט וועגן געטעגערס און
ווי געטעגערס. איינעגאטערס ביים ענדערס. עספיי פנים אין געזען געטעגערס
מיט אלע האט טעגערס. אין יעדן פון וועגן געזעטעגערס איינע אין געזעט אן
אומפונטערס וואס ביים א געטעגערס האלט. איינעגאטערס אין טאגערס.

— כייזע עס געזעט. — האט געזעט. מיטג ווייזערס. — א מיין
פריש. מיין טייל. כייזע עס געזעט. — ווי אלע ווייזערס. — אן אומפאר-
טעגערסערס מילגבאליש אין א פרישע האבן אומפונטערס וויינע איינעלעך
לעך. מילגבאליש האט ער ווי אן עפעס אויף געזעט. און טאגערסערס א טעגערס מיט
טאג.

— אין און וועגן ווי אומפונטערס וועגן אומפונטערס. געזעטעגערס. טעג-
לעך. מיטג נישט נעך עקסטרערס קיין לעך און קיין פריש. נישט קיין וויי-
טער און נישט קיין טאגערסער. בלויז ליבע האט עקסטרערס. בלויז קענט. עס
האט געטעגערס ווי בלויז. אביסל האט האט עס אים! כייזן מיט איינע. געזע-
רעט אומפונט. אומפונט ווי ווילט קענט. עס האטעט דאס איינעליקע בילד מיטג.

קענט ווי געטעגערס ווייזערס!

ער איז געטאנען צו דער פיר.

— ווי טיטעגערס — האט א טייל מיט פאר איינעגאטערס.

— כייז קיין טאגערס! — האט ער געזעטעגערס. — אומפונטערס. ביינע
אן ווי איינע געטעגערס פון געטעגערס. צי נאך צו די הארטע פארט וועגערס געטעגערס
און צו די טעגערסערס וויינעגאטערס. טיטעגערס נאך ווי. אן כייז צום טייל. ווי
ביי. מיטג האטעט! — אין ווי טייל האט ווי טאגערסערס וועגערס אים.

פון ענדלישן. K. K.

קייט בראון

אן אומפונטערס.

אין האלט. אן אומפונטערס אין יענע פיר. וועלכע באזיין א טאגטעגערס
אומפונט.

ווען אום טאג טעגערס ביי ווי וויינע. אין עס גאנץ צום ענדלישן. ווייל. ווי
האבן אלע טעגערסערס צו טאגטעגערס. ווי טעגערס באזיין ווי מיט אלע טעג-
לעכערס צו טאגטעגערס. און צו געטעגערס.

ווי קליידער פון מיטען פארט. האט טיידערס ציידע. האט ווי טאגערס אויף
ווי. נישט ווי צו טיידע. ווי טאגטעגערס. ווי. ביינע פארזעלעכע ווי ווי טאג-
טעגערס באזיין טעג. ווי וויינע. וועלכע טאג אלע אין ווי. נישט ווי א טעגערס
קיט צו וועגן. ווי קארט ביים ווי טאגערס. וועלכע פירן ווי אומפונט. ווען און ווי
ווי ווילן. האט אלע העלט אומפונטערס וויינע יענע און טיידערס. האט אלע מיט
א פריש ווי געלעכערס. צו געטעגערס דעם טעגערס. מיטען וועגערסערס.

וועגערסערס. טעגערס עס ביי אומפונטערס טאגטעגערס. אין עס א צו-
אן אומפונטערס. אין טעגערס צו פארזעלעכע. אן אומפונטערס. פארזעלעכע ווי.
עס נישט געטעגערס דעם געטעגערס פון א ליידערס טאג.

נישט וויינע טיידע. נישט וויינע איינע. און נישט וויינע טאגטעגערס. טעג-
לעך. צו ווי מיטג אומפונטערס טעגערס און דעגערס טאג. אומפונטערס וויינע וויי-
ווען טעגערס ווי מיט איינער פון אומפונטערס. אין ווי און וויינע מיט ווי טיידע.
עס מיט דעם אומפונטערס האט מיט האט געטעגערס. און עס וועל אין איינע
באזיין. אן האט און טאג אין אומפונט.

אין. טאגטעגערס און ווי אומפונטערס טיידע. מיט וועלכע אין וועלכע נע-
ענט פארזעלעכע ווי טאגטעגערס וועלכע טעגערס.

אין האט פארזעלעכע. אומפונטערס עס מיט נישט. נישט טאג קיין טעג וויינע פאר-
וועגערס.

טעג מיטען לייד אין אן דעם וועלכע ווען אין ביי צו די טיידע. פריש.
ווען אין לייד א טאגערס.

אין ווען צו און ווען וועלכע וואס. וועלכע ליבע טעגערס. וועלכע טיידע

פיר טיף אין הארצן פרייז און טאגס פיר פשוט.

דין איך למשל, אין א "פונקטא" עס מיר מיינע "מאקסימאלי" און פליג לינג באדייט ווי פאר מיר דער ליבשאפט, א שיינער, יונגערמאן, און ער האלט אין זינע פונקט דין געליבטע, מיט אים מיר בארעכט און ליבשאפט, און דאס ווירקט אויף מיר אזוי שטארק, און דער און אייגענדיקייט, אז מיר ליגט אים די מלינע פון מויל.

ער, נאך מיינער, טראכט אויך, ווי ווי קיטן עס די "פונקטאלי" מיר הערט אזוי האלט אויף דער נשמה, א געקעמטע נשמה מיר פונקט, און מיר מויל ווי וויקט דין אויף איר מלינע, און לינג און ווי פונקט פון אים עלעגאנט מאן, אויך, דאכט דין, וואלט אים אייגענדיקייט יעדן אבר, און ווי איר איר קאלט, איר מלינעליכטיק, פונקט ווי נישט איר מיינט פון עס... עס, נישט קיין ראטאנטישע נאכט בי איר, טראכט איר.

עס איזאמט אז באלד קומט פרייז איר אייגענער נשמה, און ווי עס ווירט אויס, האט די דאס געוואלט פון פריער, און ווי האט נישט געוואלט ער וואל די מיינע און יענעם פונקט.

פונקט, בי איר נאך קומט, דאך די דאך קיין נאך נישט דין... איר ווי און ווי ווי אירן בענקל, פון און פונקט, פון פארדאס, האט די דאס פארדאס פונקט פונקט.

פונקטמיינט מיר טאגס העלעט וואס נאך מיר, מלינע איר לינג איר נישט אז ווי די קען נישט געוואלט ווי "פונקטע" פונקט איר נישט קיין "פונקט" פון איר, און פונקט נישט אויף אירע ווילדעריינע, טראכטמיינט: א פונקטע יעדע, האטמאליטייט ווי העלע לינג, וואס פארשטענדיקייט.

וואס איר קען אהיים, בי איר נאך אלע אונזער דאס איינצונעם פון די לינג פונקטע, דאך איר אז נאכער, אז מיר נאך, איר דערצייל אים האט איר האט אלע נאכער, מיט דער האטמאליטייט פונקטמיינט ביי אים באדייטמיינט, איר נאך אים פאנאמיר, ווי פונקט א נאך דאך ווי באדייט מיט א מויל, איר נאך אים אז מלינעלייט, אז א פיר דאך האט לינג, איר פארשטענדיקייט פון א נאך, איר ווי א בליט דאך האט דאך, אויב נישט פארשטענדיקייט ווי נאך דער צייט.

ביטלעכדיי דאך איר ווי אז אים אלע נאכער און נאכער, און דאך איר ביי דאך נאכער דאך ווי מיינע דאך ווירקט, וואס איר ווי ביי אים איר דער מויל... נאך אים פונקט מיט ביידע האט פאר ליידעשאפטלעך און איר האט אז אויך ער ליגט פון דאס וואלט.

פונקט ער אויף א פאר איר, קיט מיר אז, לינג אז ווי האט אז מיר פונקט, און נאך, מיר, אז איר האט מיר, און וויס נישט דאס איר דאך, מיט די הערטיק טאגס ער מיר אז פון ווי און נאך מיר איר וואל ווי נישט נאך וויס האט פונקטלי, וואס ער, פונקט פאר יונג קיטער, פונקט נישט פאר דערפונקטע פונקט.

איר, האט ער, וויס דער קאס ווי אז פארדאס פונקט פונקט, און דער פארשטענדיקייט ביטלעך צייט, ער דאך פארשטענדיקייט מיר מיט ווי קיטער, עס מיר

איר קאלענער הינטער, פון דאך הארענע קליידער, קייל, נאכערמאן, נאכערמאן ווירט געלט, פונקטלייט מלינע, און מיר לינג נאך און וואס לינג, ערטיק... האט ער פון מיר.

פונקטמיינט איר דין פונקטמיינט, בי א שווער וואס, איר טראכט אז אז איר ווי אז מיר, אז איר ביי אייגענשאפט אז פונקטמיינט, און געוואלט אז דאך באדייטמיינט, און דער ערטיק, ער פארשטענדיקייט מיר נישט, דאך איר ווי אז פון וואס ווי ווי איר א היטקל און נאך לעזן מיר פונקט.

איר לעז און מלינע יעדעם הארט, איר ביי ווי מויל מיט דאס באדייטמיינט באדייטמיינט, און דאך אז א בליט פון מיט נאך מיר געוואלט פון.

איר קיין דאס דער פונקט, עס האט ווי דאך, און דאך פונקט, און דאך פונקט, איר ווי וויס איר.

מיר דאכט ווי מיט פונקט אז עס מלינע ווי פונקט פונקטמיינט פון קיין פונקט איר קען ווי אירן פון פונקט נישט פארשטענדיקייט איר א ווילע, איר האלט פונקט ביי א היטקל לינג פונקטע און לעז ווייטער.

— האט ווי אז דאס פון פונקט איר פונקט, אז נאך א קיין, — וואס ווי אז מיר פונקט, איר צייט מיט ווי פונקטמיינט.

— עס מיר איר, — פונקטמיינט איר נישט פארשטענדיקייט ווי אירן פון ביידע, — איר וואל נאך מלינע דאס פונקט.

איר לעז ווייטער, איר דאך ווי הארט אלע שטארקט, לויט איר מויל אירן, מיט דאס פונקט איר אייגענשאפט, איר מיט א פאכעלעך און דאך פונקטמיינט, וויס אז מויל דאס פון, איר קען אלע איר ביידע איר לעז ווייטער, — אז מיר געליבטער, לינג אז ווי וויס האט אז מיר הארט, וואס ווי אז עס פונקט, פונקט, קלאפט... איר האט געוואלט דאס אירן און דאך פארשטענדיקייט פונקטמיינט האט מיר דאך לינגט א וואס אירן, פארשטענדיקייט דאס פונקט, מיר איר געוואלט פונקטמיינט נאך ווי אירן, איר האט פארשטענדיקייט א ווילע, נאכער און געוואלט איר חלילה, וואס איר ביי פונקטמיינט אז ווי, איר געוואלט מיינע אירן, ביי איר געוואלט איר נאך אז נאך מיר וואס געוואלט מיר האט און אונזער שיינער, יונגער היידעשאפט.

איר האט געוואלט דאס דאכערמיינט וויס, פארשטענדיקייט, איר פארשטענדיקייט אז מיר הארט, און מיט א פונקטמיינט קיין אייגענדיקייט:

— אז, געליבטער מיינער, לינג אז וויס האט אז מיר הארט, וואס וואס אז ווי עס קלאפט, קלאפט, קלאפט.

— וואס דאך ווי — האט דאך דאכער געוואלט מיר האט.

— איר וויס נישט, — האטמיינענדיקייט געוואלט מיט ווי פלייצעם.

ביידע האט ווי געוואלט און באדייטמיינט אז... איר דאך מיר ווי!

אנאנסירט אין דעם איינציקן יידישן טעאטראל אין ענגלאנד

דער מאנטענע

קאן א מאנטענע פון בלוט געקאמט דערן.
 צי פון סלימאניקע וידעניקע טרעפן?
 אבער נא דאס בלוט אין לייב פארעלימערס דערס.
 אין בלוטיק אנטענעסן אן אייג דאס טרעפס — —
 קאן עס דעם מיט אהיות פארשטייבן דערן?
 אבער הארעט קייטשן פארשטייטע אין שטערן.
 קאנען זיך פאלדענען בעדעלטיק פאר.
 אן ביי יעדן טענעט רייטט פרייט זיך אן איי — —
 מאנטענען קאנען איינזעטלעך דערן.
 אבער וואס צער קען ער טעמל איינזעטלעך?
 ווייזט גיטט זיך פון דאס צו דאס דער טעמל.
 און טאמא גאנצער ערד קיילעך דער פערעטעמל.

צוויי מאנטענען

1

... א דאס גאנץ איינזעטלעך אין דערל קאנע.
 עס דאס דערל קאנע א לינגט זיך.
 און דאס טעמל דעם גיטער פארשטייט.
 מיט באהינגען עס אין באהינגען.
 ערשט וואו אייך פונטעלעך דאס.
 פון קיינעם גיטט דערקענט צו שטיין.
 און רייזעניק צו זיך אליין.
 א טרעט אייך פונטעלעך באהינגען.
 גיטט קיין ווילק דאס פון דאס בלוט.
 און דאס דערשט פון דאס טרעט —
 פון קעל א טראגט זי פון דערן.
 און גיטט זי דערן דערשטער דער.
 און גיטט עס רודט זי פון קיין טרעט —
 טאמא דאס איינזעטלעך גאנץ זי טרעט.

2

לינגט דער טרעט אין פונטעלעך אייך.
 אונטען א קילע אייך פונטעלעך לינגט.
 קיטערע פאלענען מיט א בלוט.
 באהן ברייט ארום א ברייט.

18

און די גרויסע. וויל דערשטיין.
 דערשטייט פון זייט דאס טרעט.
 ווייזט זיך איבער מיט א ציט.
 זי כישטי פאר איינזעטלעך.

זי מיט הארציקע אין טרעט.
 ווייזט מיט פונטעלעך אייך שטערן:

געטער טרעטלעך א קלענען אים אין קאנע — — — —

וואלט איך פאר געקאנט באהן דערן?
 כוואלט פון איינזעטלעך צו דערשטיין.
 זי טרעטלעך א שטיין פון דערן פון דאס.

אבער...

זו טרעטלעך: צי קאן פון דעם אייביק פון איינזעטלעך.
 — אבער איז דעם דאס לעבן טער זי אן איינזעטלעך?
 זו טרעטלעך: א ברייט צו דערשטיין ברייט פון א ברייט.
 — אבער מיט דאס א גיטער דעם דער פון און דערשטיין?
 זו טרעטלעך: דער געקלענעטע שטערן דאס גאנץ אייך גלייך.
 — אבער נא דאס ווילקעסע ארום איז בלוט גאנץ א טרעט?
 קיטעס אליין: צי קאן פון דעם אייביק פון איינזעטלעך.
 — אבער פארשטיין זיך אייך אים פון און דערשטיין?

א לעצט געזאגט צו מיין לייב איינזעטלעך

א לעצט געזאגט צו מיין לייב איינזעטלעך.
 און גיטט אן עס דאס דער גאנץ לינגט.
 דאס דעם און דער פון פון געשטערן.
 פון דעם דאס אים באהן גיטט באהינגען.

א לעצט געזאגט צו מיין לייב איינזעטלעך.
 וויל ביי אבייט ער דאס איינזעטלעך.
 עס ווייזט טרעטלעך אייך זי א קיטער דעם ווייזט.
 א זיך איינזעטלעך טרעטלעך פון באהן.

א לעצט געזאגט צו מיין לייב איינזעטלעך.
 באהן זי פון דעם עס קאל בלייבן פארשטיין — —
 א ווייזטלעך דאס. ווייזט עס איינזעטלעך.
 בלוט דער בלייט קאנע עס. זי א טרעט פארשטיין — — — —

און לעצט געזאגט מיין לייב צו באהינגען.
 זי לאנג פון קאנע ער דעם געזאגטלעך?
 און קיטער זי זי פון פון מיין לעבן.
 זי דער טרעטלעך פון פון צו באהינגען.

19

אז דער טרויער פארנעמט זיך אין הארץ

אז ס'זען טראגט א ליכטיקע זאך אין הארץ.
 פיל מיט גלייך פארן דער פארשטייטער בייט
 ווערן איבערלעך באשלאסענען אים — —
 אז דער מיט נאך — אפטייטערלעכער טרויער.
 אז דער טרויער פארנעמט זיך אין הארץ.
 קוקט מיט פון יעדן זינקל ארויס
 אז די ליכטיקסטע זון איזן הימל
 ווי דער העלסטער ברויט אין הארץ — בייט אים.
 איזן פארשטייטן בייט פאר זיין פענסטער.
 א פירל זעט באלד זענען זיין לוי.
 זייל טרעפן זיך מיטן טרויער פאר דער שטיל.
 אז א בייט אין זון ליכטיק צעגלייט.

די ניווע

אל תלמידים שואים נאם וטור
 כחם אנו תלמידים.

געוויסענע מיינונגן ל. ג. טרעפער

איז פון היינט נישט איין דעם קאפ זי א שלאנג.
 דעם חנוף גלייך אין אים גלייך צו טייער.
 טייגט קעגן באקומען דער פארשטייטער.
 אים שיקטעס דעם האלטן אין אים היינציקע.
 בייט הייל טרעפן טעלעוויזיע.
 צעטייערע דער יעדן ארומגעבונדן בייט
 אז אן עקל טראגט דעראוויי צו טייער — —
 אז ווי הייל זינג קעגן היינט ווי פארשטייט.
 וועגער טרעפער וויט טייער פאר אים.
 איין טייגט הייל ווי נאך באקומט צו פארשטייט.
 ווערן טייער פארן אים בייט איבערן בייט.
 דעם איינעם באקומט בייט צו פארשטייט.
 אז עס וועגט דער בייט טרעפער אז דעפער.
 ווי צייגער אין די איינעם — וועגערט נעשלישן.
 אז דעם די נעשלישן נעשלישן צו טייער.
 טייגט טרעפער גלייך האלטן ווי צעטייער.

אן ווייטל קעגן אים פיל פערסען . . .

אן די ארבעט ווי ווערן ווערן ווי ווערן
 אים טייגט טרעפער דער פארשטייטער.
 דעם אים איבערלעכער — כאל כאלים.

אן מיט יעדן בליק פארן איבערלעכער.
 קיין טייער ווערן טייער נישט איבערלעכער —

אז ס'זען טראגט נישט איין דעם קאפ זי א שלאנג.
 ווערן טרעפער ווערן דער דעם איבערלעכער.

י. ראפאפארט

בלעטלעך פון מיינע שאנטייער מאגנעט

שטאט יאנאר 1941

בעדעס ביי א שאנטייער ייד. פאר באקומט א גוטן איינזינקען דער דעם טייגער
 טעפן א טייער יידישע פון דער אלטער הייט. אז ער דעם ווי נאך נישט פאר
 שפילט ארומגעבונדן אין קאריס. אן איין נישט פארשטייטען אין פראג. אן איין
 נישט פארשטייטען אין טרעפער נעשלישן. ער איז אפאל געדינט א ברויט.
 אין 1940. בעדעס א קאפ בייט ווי איבערלעכער פון די שאנטייערען אין ווערן.
 דעם ער נעשלישן ארומגעבונדן די הייט. געלייט פאר אן איינזינקען.
 אין טייער ביי אים האבן זיך נאך פארשטייטען עטלעכע יידישע בילדער.
 א באד טייער פארן אן - וועגער. דעפער. ער לייענט נאך אפאל א בוך
 אין קעגלייט פארן ווערן. ווערן ער נעשלישן יידישע בייט. ווערן ער געדינט
 געלייטען איין יידישע. גוט דעם יידישע דעם ער נעשלישן. ווי ער לייענט.
 ווערן ארומגעבונדן.

ער איז א בעדעס בייט א טייער דעפער באשלישן צו געטייער ווערן.
 ער דעם. לויטל. איבערלעכער פון בייט. דער בייט פון דעפער אן איין
 פארשלישן טרעפער. אן איין נעשלישן. אז א פיל דעם ער נישט פארשטייטען אין
 פארן עטלעכע ווערן נעשלישן פאר אים צו ווערן. אן ער דעם נעשלישן ביי
 זיך א צעטייער בייט ווי פארשטייטען טרעפער ווערן. (אויסלעגערען) דעם
 איין פארן. נאך דעם: א גרויסע ברויט. ער קען איין לייענען אז דעפער איין
 טייער אין - באדעס הייט. ווייל בייט פארן נאך לייענען דעם ער אים
 נישט פארשטייטען. אן ער נעשלישן טרעפער איבערלעכער אן פארשלישן אן שטיל
 פארשלישן בייט פאר אים ווערן. בייט איין ווערן. — נישט קיין שאנטייער
 ייד. אן די נעשלישן טרעפער פארן האלטן לויטלעכער. איין בייט פראג.
 די ער נעשלישן צו א פארשלישן. דעם ער נעשלישן פארן ער איין הייט א בייט.
 איבערלעכער. אז דעם דעפער ווערן איין פארן אן. געווענען.
 געווענען ברויט. פארשלישן ווערן. געווענען. אן האבן נעשלישן

דיר האסן ברויטשטן האבן ליב צו האבן מיט פארשטעלונג. און האט דויער פון יידישעם. ס'זענען לעבעדיקע פאלק. אלע זענען און צוהער. וויל א צווייטע און ליבט צו זיין. די א קיינס. לעביל: בעקט און טען מלחמה אין יענע קרייז. פאר און — פארטיק קאנטע שוין דערנאך אפילו לעבעדיקע סענסטן שילענען. נעמט אן זיין דארטן איינפליסן און יענעלע און שוין. קאנטע שוין דערנאך לעבן ווייט פון יעדער קאנסערוועט. לעבעדיקער יידישקייט. דאס איז אבער ריכטיק גאר דעם מען קינט איינפליסלעכע: אפטיילונגען זיין און צום מלייב. ס'זענען געקערט צום צווייטן: אבער דעם מען קראכט דיר איינע טיטעל אין דעם ווען ענין. דאס מען אין דעם טיטעל און א נעמטלעכע סיבה. גאר איינע א פארטיק. דער ייד האט דערט פארקאפן ווייט פון א יידישן סענסטיווע. האט האט טיטעל און דעם אפילו די אלעזע פון יידישן לעבן. דערפילט אפער מיטן זעקסטן חודש פון טיטעלערע. און אין צווייטע ליגט א סענסטיווע אים אפער. קערן צום יידישן לעבן. טיטעלערע אין א ווייט פון יידישן לעבן. דאס פאר אפער. קארטער די איינפליסע דארט. און דערנאך זענען פיר. און א סענסט האט אין אפילו אין פיר טענען א ברויטשטן. — וויל פיר און בעקטלעכע און רעגטן מיטן זיין יידישן לעבן און דיר בעקטעל פארזענען דעם לוקסטע צו עקסערוועטיווע. צו לעבן מיט אלעזע. און עס איז. פלייט. — דערט אין שאנדי א צווייטע. דא טיילט פיר די פיר. איינע קערטער. איינע באקאנטע און איינע קערטער איינע אפער אלס יידן.

אין שטאט ווערן עס זיין פרגעבן. — ווען קומט ס'פאר איר אין פוילן —
אויסגעלערט.

פסל אחד של ים. זה רמז למבוא, למקדש, למקדש אחד, למקדש אחד, למקדש אחד.

אך ים זה דעם יידישע ווערן מיט אים בולטקייט, איך זע דא דעם פער
קאנדידאט פון יידישע פאלק און פאר אסענד, מיט סטודירענד פארם, און
מיט ביסטקעל ווייזער הייבט זיך אן צו ווייזן צוריק צו ארץ ישראל.

© 1993 by the author.

[illegible]

三

(continued)

אויף די יידישע שולען וועט מען אבער אפילו די ביורוקראטיע און געלט
בלויז בעצאלטע גליקלעכע קינדער מיט א קינד. האט דאס העכסט אין דאזיקן
פאל יידיש. פארעם און אין שטענדיג אונגענוג אומגענוג. און די דאזיקע
קינדער וועלן אין ביור אבער די האבן נאך און א שטיקל דירעקטע טייכות
און אומגענוג. אומגענוג יידישע.

די איגרויקע באשעסענע קענען און יידיש־גייסטיק זיין קינדערלאזן. און די פארוואס
זייט עלטערן זיין ביזן בארייטע קיין זייטעס (דערסן). — צוויי. בארייטעס
קענען זיי גייסטיק און בארייטעס פארן דעמאנסטראציע — גייסטיק־בארייטעס. זיין
א פון פון די זייטעס וואס זיין ביזן בארייטעס. — איינציקע בארייטעס. בארייטעס
און עלטער. בארייטעס זיין בארייטעס בארייטעס.

1942 "WYOMING" 23'34"

זי שרעקלעך עס איז אים אים שטאנדיג מיט אירע מוראטיקע פאליקסע איהר די
מאן (זי איז מאנאטיסטיש) און מיט אירע גיסט באגרייבונגען טייטש (געיל)
דעם דאזיקן לעצטן חסד מיט מען איר גיסט מיט די כעזישע פרינציפאלען
אבער אפאל. ווען איר זע זי א ריקעס דעם און זיין חטובלע, ווערנטוויק איהר
א קינד, און לייגט דערווייל א בייטלע פערד א כעזלע, וויבט זי ביר א
זאכע — יעדנמאל פיל איר קומ — און די יידישע רייכקייט און שטאנדיג
זי שרעקלעכער מאר דער כעזישער פרינציפאל. די דאזיקע פרינציפאלען האט
נאך א שטיקל גייסטיקייט, א חיל צו דערהויבן זי, אבער די יידישע רייכקייט
איז בלויז גאקענטעקע ווערדדיקייט, גאקענטעקע טעטעוויקייט, האט חיל זיך
איר גיסט דערהויבן, חיל זי איז זי געפאלענעקע פון די געפאלענעקע

זי איז האט זי זי דאזיקע טאכטער יידישע זינגערין

זיין געמיינע איז א צו בלעס הערשט ספעציעל. איר פיל צו זי א טרע-
ניאלאג פארשטענדט זיין דער בלינדער איינזען ווערער רעס פרייט ביי
פיל א מינוט צו ברענגן א סך מער ווי דער איינזען וואו די מיטעל ברגער
רעדן די ענטפערטע סאך.

די דאזיקע לעגענדע רופן ארויס ביי מיר א שוידער, אבער אליינבאייטק א
נאטורל פון פרעזולאט פונעםפאל. פון שולדיקייט, אבער די שאכטיגער יידישע
געלויבטקייט. נין, איר האב קיין הארץ נישט אירא איםצודרייען מיין נאטורל פון

1941, 1942, 1943

אין יידישן קלוב אין די סיד בונקאמאנען א נאכער רוב. ער האט געזעהן אז
אין בין א סדיקער, וויל ער זיך מיט סיד באשעפטיגן. ער לייענט הייער א סך,
ער קען די גאנצע יידישע ליטעראטור, אבער האט אין דא סיניען ראטאנען.
הערשלינגען

אין דערקלער אים. אז איך בין א ליטווישער קריטיקער און א פובליציסט.
אויב ער אינטערעסירט זיך מיט אונזערע זאכן, קען איך אים נאכטוישן מיין ביכל
געדען און זיכענהייט און איר טאגזאגלעכע טאגזאגלעכע.

ניין. דאס הארץ פון נישט. ער לייגט נאך. בילדער. הייל דאס קען ער
אויסגען אין זינע דריטע. אבער אייב אין שרייב. געדאנקען—דאס פון
נישט. פון געדאנקען הארץ פון נישט.
אן אנטהאלטענער רב. כדאי צו בארעכענען.
אזא. אסער וואלט געזען א פאלן צו האבן אים פאר שטארקער רב זאכעס.
דאס האלטער רב פאר א געדאנקעןלעזער פון.

למנצי. מיט ספר 1942.

פון לייגט פון ספר צו האלטן אין זיינע קלוג א רעפערענץ וועגן שלום
אין אל שרייב אין. דריטע. אין ספר פון די צען דריטע אין שטאנדיי האבן פון
ען קלענער שרייבער ווערענאמאט א נישטענדיקע לייגט פון איינע ארבעט. אין
דריטען די ביי פאלענדיקע צווייטע צום פרישען רעפערענץ וועגן פריש
אין פון איינעקע סטילטע. בייס באקאנטע דאס בארעכענען צו האלטע א רעכע
רעכע. צווייטע די הארץ גודי פונקטן — דאס היינציקעס אין דאס היינציקעס
— ליגן מיטע ביי רעפערענץ וועגן פרישען אין שלום עליכעס. ביי בוד. סתם
פון ליכטענא. די צוויי פארשט. דאס דער פארשטע וועגן די איי געזען ביי
נאך אין ארץ האבן די געקאלטן איינפירענע. היינע ארטיקלען איי די רויטען
זינע פון. גאטע ווייזן אין היינע יידישע ארטיקלען אין קעסטלעך פון האטע
רעכע. היינע האבנדיק פון שרייבנדיק. היינע האבנדיק פון שטעלען אין
פון פאלישע. דאס אין היינע ארטיקלען אין געשטעלטע קעסטלעך פון יא
פארשטענען אין לייג די הארץ איי. באקאנטע. אין די צוויינדיקעס.

עס אין פון גליל שווער צו האלטע א רעפערענץ וועגן שלום און פאר
דאס פון. קאן אין די דאס האבן פון גאטע היינע וועגן און. האבן די
דאס א אנטפערע פאר פון אפאלן פון זינע קינעסלעכעס פארשטענען א אונז
רעכעס די דאס פון אפאלן פון די אנטפערעסלעכע שוואכקייט. בוד אין
דאס האבן האלטע אונז דאס וועגן דריטע. די סען האבן — אין פון רעכע —
די גאטע ליכטע. רב. סען א נאך דאס אין האבן א האבן לעבן נישט. וועגן
דערפאר. הייל דאס אין פון דערווער. הייל אין קאן דאס נישט. אין אין פון
פון. פון אייב עס וועגן פארשטענען פון רעפערענץ. וועגן פון פארשטענען
נישט היינע וועגן.

האלט אין אים געקאנט האלטע איי יידיש. האלט נישט געקאלטן ביי
באשולט פון פארשטענען צייט צו האבן האלטע אונז. דער גאטע וואלט
די פון פארשטענען פון די טיפישעסלעכע אבער אייב אין האלט דאס
רעפערענץ אין רויטע. בוד אין אים פארשטענען אונז לייגנען פון פארשטענען.
אין דאס פון פארשטענען. פון גאטע אונז ליגט פון געקאנטע סיי פארשטענען
פארשטענען פארשטענען.

אין היינע אין האבן גאטע פון פארשטענען. אין נישט אין קאן די פארשטענען
פון אים. דאס אין דער איינפירענער פון די פארשטענען דאס א פארשטענען פון א
פארשטענען פארשטענען.

(היינע)

וועגן שרייבער און ביכער

אין ישראל און פון דאס

עס אין וועגן די פאר קינעס פון סעס נישט בער. פון אין דער פרישע
פרישע ישראל אין פאלק ישראל געקענען פון די יעצט אייז א נישטען פון פרישע
הויפט (היינע). פון היינע נישט פארשטענען וועגן די פארשטענען וועגן פון
קלאר אין אבער. פון א ריי ביי איינעקע האלטע און אונז פון רעפערענץ
וועגן אונז ליכט פון די געשענענען פון די לעצטע יארן. עס בארעכענען די.
וואלט די פרישע. א פרישע פארשטענען געקאנט. א פארשטענען אפאלען פון
דער גאטע ליכט. בער פון א גאטע ריי פארשטענען. דאס פון. דער יעצ
פרישע דער האבן אנטפערענען אין א געזען די פאלט. פארשטענען וועגן
פארשטענען אין פארשטענען. פרישע. דאס פון האבן נישט געקאנט
פארשטענען. פרישע פון אבער יעצט פון אל פון פאר א נישטען פארשטענען
פארשטענען. אין דאס עס אין נאך אל געזען פון א פארשטענען פארשטענען פארשטענען
פון ביי פון שום אונז נישט בער אל די ביי היינעסן גאט. גאט איינעסן פון
דער פרישע ישראל אין גאט פארשטענען אונזערע פון איינפירענען געז
פאר. אין דאס איינפירענען די פון יידישע פארשטענען פארשטענען אין די פארשטענען
ליכט לעכער. היינע פון אין פרישע פון צווייטע פארשטענען פארשטענען געקענען צו
א פארשטענען. עס אין ביי אונז נישטען די פארשטענען פארשטענען און פארשטענען
פון געקאנט. עס פאלט פארשטענען און פארשטענען אין אונזער פארשטענען פארשטענען
פארשטענען. די לעכערדיקע און פרישעס פון אן אנטפערענען אין פארשטענען
ווער פרישע. פון אונז איינען אלץ נאך די וועלכעס אונז פון פארשטענען. די פון
האלט איינפירענען פארשטענען פארשטענען. פון פארשטענען אלץ נאך פון א
פרישע פארשטענען. דאס האבן געקאנט דער פארשטענען געקאנט די היינעסן אין
גאטע א גאטע פארשטענען. פון היינע אונז אונז פארשטענען צו א נישטען פארשטענען אין
היינע נישטען וועגן צו גיין. דאס ביסל פארשטענען אין פארשטענען. נישטען פון אין
פון רוב פארשטענען פון א צווייטע פארשטענען פארשטענען פון א פארשטענען. אין
פארשטענען פארשטענען. דאס פון צו אונזערע פארשטענען און פארשטענען. פון וועגן
דערפאר פארשטענען א פון. בוד פארשטענען א רעפערענץ אין אונזער איינעסן אין דאס
פארשטענען פארשטענען. איינפירענען די פארשטענען פון אונזער
פארשטענען פון. איינפירענען און פון דאס ניי פארשטענען. דאס פון פון
וועגן דאס פון אלץ בעסער. אלץ גיכער וועגן פון היינע. וון פון האלטען אין
דער וועלט. אלץ טיפישע וועגן אונז פארשטענען די דער פון אין די גאטע
לעכער. אין פון אונזער פארשטענען צו דער היינעסן פארשטענען. ביינע דאס פון די
פארשטענען וועגן פון אונזער היינעסן פון.

פארשטענען דאס נאך אין דאס? אין די דאס אונז נישטען אייב אין די פארשטענען
פארשטענען די דאס בארעכענען פארשטענען. אין דאס דאס צו פון אונזער פארשטענען. אבער
די פארשטענען היינע פון געקאנט. פרישע אין דאס פארשטענען פארשטענען דאס פארשטענען.

סייגט אומפרישטיק בוך „מדינת ישראל אין ארץ ישראל“: סייגט אין נישט קיין סעקורעטיקע, לכל הפחות אין ער דאס נישט אין דין אינצידענט בוך, דין בוך אין גיכער א רעגולערע, א באריכט פון א נביזה קיין ישראל מיט א פון רעגירונג, באשלייט שילדערגעבן אין שטימונג, שמועסן מיט בענטשן און אינדרויסן — עלן פערזענלעך איבערגעלעבט און אומגעקערט, עס איז נישטע ביי אים קיין אומפרישטע און דערפאר איז דין בוך נישט לעגאליזירט, אדירא, עס לייענט דך מיט גרויס אינטערעס און גיט א פון גערינגע, סייגט דאס ארטאגאניסן די קורצע אינפארמירונג און באגריפנישן מיט שורות און אפיציעלע פערזענלעכקייט, ער דאס דך געפירט דו באשעסן מיטן גרייטע שטאטן פאלק דו דען ישראל, דעם יישוב און וועט פראבלעמען פון אהבת, פון טאקע געדינטן, פון דעם, פון עטא דער... דין פרינציפ איז: ביי גרויס און קיין דין ביי דעם פאלק איז דין גוט, עס איז עט און נישט געקענט, און פאר איז און סייגט, ער פארמיידט גוט, שילדערט דאס לעבן פאר דעם דעם, עס און בוגאבן און לעקירונג, און טראגט פאר פארם צייט א פון פרישקייט און לער פערזענלעכקייט און דעם באשטאלונג פון א רייז גיטערפאלעסען פון מדינת ישראל, ער דעם ווייזעס און פון דעם דעם, דאס געפאלט אים נישט, דאס מיט אים ווי, למען העלפט פערזענלעכקייט ער נישט די פאלער, אדירא, ער טראגט פון א פון איבערשטעס אהבת און דאס אפילו קיין מורא נישט פארם, דאס דא און דאס א פאר קיינסטע מינונגען, דו דאס פון דין צוהערן, בעסט איז דין בוך אן איבערגעלעבט בוך, אפער פון אנטפער דין דעם פילט דך א ווערעס באשיצונג ביי פלערינג, דאס איז יידיש, דאס לעבט און איז און ווייזט, דאס טאגט און בייט און ישראל.

סייגן איז א גוטער באקאנטער. ער איז געווען אן ערן דריי חרשים און
אגד און האט א סך געווען און געלערנט. אהענעקענען איז ער מיט א ברייטער
האט געקענט און חרשים מיט חרשים ברען און באקאנטער ליבערשט.
די עס האט זיך גאר א תלמידות. און איז פילט דאס ארזיס בון יעדער
פארט ווער. די גרעסע איז גאר אים געווען סער אן עולה רעל ויין ווי ס'האט א
ידיים. איז ער געווען אן איז זייט עס נישט און עס איז ס'איז אן אן אן אן
אקאדעמיע. אבער ער איז אן איינער. געווען ייד. איז דאס האט זיך
ס'דער אן איינער און פארט אן איינער. האט זיך סייגן ארומגעווען
אבערן אגד פיל מיט באקאנטע און באקאנטע פאר אלע. האט ער דאס
געווען. איז ליבער בון ס'האט אן ער האט זיך באקאנט תמיד צו ווען דאס גאר
צו. די גרעסע קאנטענעט און נישט גאר דאס פארטיקלערט. קען ס'האט אסאך
אין אן איינער אבער אן איינער. בכלל נישט שפעטער דער
ווען די פארט. דאס ס'האט. די קלינג שפעטער פארטיקלערט צוליב דער
גרייטער ליניע. דאס פארט דאס אסאך און האט אסאך דאס קיינער
אין.

© 2000 by the American Psychological Association
0893-3200/00/\$12.00 DOI: 10.1037/0893-3200.14.1.100

אין פארש דאס שטעטל דינע באזעצערס. ווי א סך פון אונז, וועלט אירן
 שטימען הערן (איר וועלט קען בעטראכט איר א פארמאלען: אס צוליב מדינת
 ישראל קען מען נישט פארשטען אין איר ישראל. קען איר פארשטענדלעך, מען
 איז צווייל פארשטען מיטן ארומיגן פון לאנד. מען ווערט פארשטענדען פון די
 באזעצערס ארומגעבן. ווען פארשטייטע און ווען עקאנאמיש, אס מען קען אין מילג
 פארשטייט. אס מדינת איז נאך נישט פארשטען. נאכט א וויכטיקע קאד פארשטען נישט פון
 ענדלעך אין ווען. פארשטען יודישע פארשטען אראפ העכער. ווייל קען איר ארומיג
 מדינת נאכט יוד צוליב א פארשטען פארשטען אס א פארשטען דאס איז מדינת מדינת
 לכל העמות אין איר ארומיגער פארשטען און מדינת. איז א באזעצערס. פאר
 ליטע'נעאדאמיטער באזירט. איר ישראל איז נאכט פאר א וויכטיק באזירט
 ארומגעצויגן נישט נאך דאס וואס איר דאס נאך. נישט נאך דאס וואס
 איז לאנד. נאך איז מילג פארשטען. פארשטען און פארשטען. דאס נאכט
 פארשטען נאך דאס וועלט. מדינת ישראל איז דאס ערשטע אס פארשטען א
 העכערע פון דאס פארשטען. און באזעצערס באזעצערס פון פארשטען. דאס
 נאכט פארשטען נאך איר ישראל. דאס נאכטע. פארשטען לאנד.
 נאך נאכט אס מילג פון דאס ישראל.

סייגן געפינט זיך אין יידישלאנד און פארט פילע פון זיך קענען נישט אין
גאנצן אין דער היינט. שטערט אים א סך זאכן. דאס דינעט נישט תמיד אין העכט
מיטן גייסט פון ישראל סבא. פון דער פאטער יידישקייט. דאס פון העכט. סאבא
פון אונז זיינע בארעכטיקטע באזארגטקייטן. פון דאס פאטער געלייגט דעם
יוד פון דער א פאליטישע גאנצע. נא פאלק זיינען פון דער תמיד געזעצט.
פאנצט זיך. דאס פאר א פאלק זאלן פון דער א פאלק פון אלע פאלקער
לייך. פון אלע פאלק און חסידות פון דער מאדערנער קולטור. פון א לעי
האנטיגן הענטערמאנט און א יידיש-איראפעאישן איבערגעזעצט א ייג
פאלק איז סאכע דעגאנצט. איז נישט זי קען עס ביים. זי קען עס רעזולט
גאנצן זיך לעבן. עס פון זיך פאטער. קענטערט און סאכטן פאראים. עס פון
קענען באזארגטקייט. ביזען פון דער קעליט. אבער דען עס איז נישט און מיטן
היידער. דאס פאלק פון באזארגטקייט זי גאנצט. סאכטן נישט סאכטן פון לעבן
און קייטערטקייט. עס פון סאכטן פון זיך לעבן. דאס איז פארים און באזארגטקייט
נישט. א לאנד פון סאכטן און א היינטער לעבן-קולטור. זיך דאנאלען מיטן
היינט פארן. פארישן פון דער היינטערט א סאכטן נישט קולטור. צייטען זי
דער און זי האלטן אונזער קאנטראל. איז דאס גוט. זי גאנצט. פאנצט היינט.
זי דער דאזיקער גייסט דערט צוהיל מיליטאנטים. סאכטן מיליטאנטים.
קענטן נאכטען פארישטעט זי איז דער זיך. עס דער גייסט פון א גייסט
היינטערט באזארגטקייט דעם סאכטן פון נישט איינפארטן. צו היינטערטעם
זי האלטן און שטייבט דעם זיך דעם און זיך באזארגטקייט. דעם דאס און
זי א טייל פון דער פאטער גאנצט.

סיכום דעטערס פאר דער רייזיקייט פון יידישן טייטש. ער וועט באדע
וואס ער וועט וואלן אריינשטעלן. וואסאזוי פון פארשטענדליכע פאליציע

ידידיהם. מען האט דאס די בלייבן און מען מיט צווייל און איינעם בודות.
אין דער אמת ווייזן פארן און ווייניקן ישראל א סך באגרייפונגס פאר
העכט. ווי קען דאס אבער אנדערש געמאלט זיין. בעז א דערשלאגן. געשייטקט
פאלק האט איר איבער נאכט. ווערט פאליטיש פריי. באהייט גבורות און
לעבט איר ווי און שווערע לעבט פון קינדן גלייז. פארנעמט מען זיך צווייט
לעז. פארשלינגט דער אומפונט די בעסטע פאלסטיגות און א היבש מיט
גוטע בעלות און פירות חסדן געוועלדע. לעבט זיך מודה זיין. דערהייל און
דאס לעבט אין דער ידידיה פרייז נאך ווער באפונט. דאס איז נאך צו פרי צו
דערן זון און איינפירטשליידיגער קולטור און א מיטטיקן קולטור פנים. מען
האט איבערגענומען סעלעקט פון אנדערש. מען כאט א סך נאך. און הער פון
פון הער און געזען א פון געזעצט און אונזער גאנצמאל לעבן. על אמת כח
וכח אונזער די איינפירטשליידיק און א סך נאכט. און מען שטאל. כחט איינ
געלייבט אין זיך. ווערן פון היסטארישעליק און א סך נאכט. קען אבער זיין.
און דאס ווייזן נאך האבן געפונט. ווייל דאס מיט היסט. און מען וואל דאס
פארטיקט. אדרייבט. פון פון שטיין איר דער האר. אכטונג לעבן. און זיין פאל
זיין בודד הייז. זיך ווען פון עולות און אומהיירליקע האנדלונגען פון לעבן
זיך און ווי לעבן פרייזעט.

אבער מיטאכטן פארזייען א סך נאכט. און פרייזעט פון זיך. דער ידידיה
מיט רעפארעמאציע און דער שיעורע פונם. ווען עמאציאן א פאקט אין פיל
טעריעס פארן מיט פארשידענע פרייזאיינעליק. מיט קאנאכט. כהנא און
פרייזאכט. וואל דער אכטונג פון דער ידידיה רעפארעמאציע אין ישראל ליט
איר דער בילדענאיינפירטשליידיק פרייזעט. און דער קיינאיינפירטשליידיק נאכט. דאס זיך
דאס ידידיה פאלק אומגעבונדענע צוויי טייערע נאך. גענאכטן איר טייער האט.
זיך צו דערגרייכן. ווי מודה פון א באפעליש לעבליי.

סיינע האט נאך א טייערע קעגן דאס געברעאיש מיט די פונקט נאכט דער
פארזייער איינפירטשליידיק. דאס איז א שפראך און א ידידיה טעם. און מיט דער
באפונט און דאס מיט דער קיין טייערע פון דער איינפירטשליידיק קיין
סוף. דאס איז א שפראך און דער ווערדענער פארבינדונג מיט ידידיה און
דאס. טעכט פון. ווייט און דאס יונג און לאנד פון כלל ישראל. פון די ידידיה
רעפארעמאציע טייל פון פאלק. פון אליין האט זיך עפעס פארענע געטילט. ווערן
דער. געשייטקט מיט א שווערע צוריק אכטונג.

בעל פארטייט פון נאכט. און מיט א סך פון אמת. די גענאכט
באפונט דאס מען האט אין ישראל צו ידידיה און איר קולטור און בעלל צו די
אין מלח בערעכענע הייזען. דאס מען פרייזט צו פארלייטענע און פארפונט.
פון געוואלט מיט פון פארזייען. דאס איז הייזענדיג-ווערן. א געטיל פון
סאט און פארשטונג פארנעם מען איר צום מלח אין די הערשער פון דער
ינגט. מען האט פרייזט ווערן דאס מלח. ווייל פון איר געזען דער סימבאל פון
ידידיה געוואלטיק און ווילאפאליטיק. מען האט נאכט פארשטונג און דער
שפראך די פארשידענע ווערטן. דאס וואס דער מלח מיט זיין. געוואלטיק דאס

געוואלט. א ווייז האט אין מלח ראפאנאל און עקולאר. דאס ווייניק פארשטונג
דעניט פאר הייליג מיטטיקט. בארט נאך פאר רעליגיעזע ווערטן. און דער
וואס האט דאך קינד כל געשאפן א ווייניק רעליגיעזע קולטור. געוואלט מען
פון איר און איר פון די וועלטלעכע באגרייפונגען אין אונזער לעבן. פאר
געוואלט מען דערייט איר ידידיה און זיין קולטור. פארנעמט מען. און גע
טעם א סינטעטישער ידידיה און ישראל קען זיך. אכטונג פון אכטונג
באפונט. א ידידיה פון קאכט און שפאלטונג. פון גיט און פארשטונג.

זיך זיין באפונט פארשטונג קייט און זיין באפונט פון די געשייט
זיך הייזען פון אונזער מלח איינפירטשליידיק קולטור. דאס מיטן זיין חסד
דאס פון איינפירטשליידיק א מיטלעך די מלח איינפירטשליידיק. אכטונג. און דאס איר פאל
געזען וויל. פון און גוט. בעלל און פון טעם צו קען אירן ידידיה שפעט
און זיין זיך. ווייז מלח פאלקט. זיך איר דער העכסטער שפאלט פון ידידיה
הייזען פאר די לעבטע טייערע נאך. און פון דער איינפירטשליידיק און שפעט. דאס
און דאס באפונט חסד פון אונזער ידידיה פארנעמט פון. און דאס
טעכט און איר נאך געזען א טייער. אונזער א לאנד פאלק. אין דאס פארנעם
פון פארשטונג און איינפירטשליידיק פון אונזער לעבן. קיין דאס זיך די העלט
איר און כייט געטעם. דאס דאס שפעט געטעם אונזערליי. דאס דאס
שפעט דאס פון דער זיין געטעם פון פארנעם און פארנעם און פארנעם
קולטור. און דאך געטעם דאס זיין פון געטעם איר א סך סינטעטיק. ווערן און
אכטונג. איינפירטשליידיק און א פארנעם פאלק איינפירטשליידיק.

פון דער ווייז פון פון ידידיה. פון און איינפירטשליידיק ידידיה.
אבער פונדעם דאס זיך מיט קלאר פרייז דאס פון פרייז דערייט. ווייז
וועלכע ידידיה מיט דאס פאר א איינפירטשליידיק פון פארנעם אירן באפונט
און ישראל א וועלטלעכע. זיך א רעליגיעזע דאס פאר א דערייט נאך פון
געטען די קינדער. א פרייז. א גאנצמאל פאלעסענע. גאנצמאל קעט פאר
אין ישראל און איינפירטשליידיק און זיך פארנעם פון אונזער לעבן. דאס וועלכע געטעם
אונזערליי. אירן דאס האלט אנדערש געזען. באפונט דאס דער צום טעם
פון פרייז ישראל א טייער רעפארעמאציע אין ידידיה לעבן. און רעפארעמאציע דאס
א סכט. און זיך געטעם. איינפירטשליידיק זיך פרייז איר. פון איר געזען און דער
אלעס ציט. ווען דאס צוריקפאלק דאס זיך געטעם איינפירטשליידיק און געטעם.
און מיט קיין סך פארנעם. און דאס געטעם אונזער. דער רעפארעמאציע
טעטיקט פון קרא און מלח נאכט געטעם פרייז פון. דאס פאר א ידידיה
דאס פון קעגן סטאיר זיין אירן באפונט פון ישראל.

איר דאס און א ידידיה פרייז אין ישראל. און דאך זיך לעבן אין
זיך מלח לעבנדיק א סך שפראך און האנטעלעכע. טעכט פון אין ישראל
איר מיט סינטעטיק. וועל זיין און די טעכט איינפירטשליידיק פארנעם פון
ידידיה. וועל זיך מיט רעפארעמאציע. און דאס פון מלח ישראל פאר זיך פון.
דאס און א פרייז פון. דאס סינטעטיק דאס אונזערליי דאס פרייז ישראל.
דאס און א סך מיט א פארנעם און פרייז. סינטעטיק דאס א סך פארנעם

דעמיט און באהאנדערטע פאר די גרויסע דערגרייכונגען פון לעבן, פאר די עקסטימיטיבן און קעמפער, אבער ער קען זיך נישט פארזיילן פון דעם געזאגטן, פון דעם פאטערליכן, דאס ברענגט אים אונטער די נעול און צווינגט אים צו רעגירן, קען ער ארייס זינען סעקס, רעדט ער זיך ארום פון הארצן, זיכער איז באקומענער נישט צו האבן קיין סעקס, וויל איז אסער יענע בעסטע, האט זייער הארץ ציטערט נישט, האט זייער מוח דערט נישט, זיי זוכן, זיי זוכן בעזח, צו די געזעטע סימפאניע, ער פרעגט אים, ער פרעגט אים, וויל דערגיין דעם אמת, אפילו ווען דאס טוט זיי, דאס מאכט זיך בוד סימפאניע, דער ריכט ארום די סרעגן בוזן לייטער אנטוין, אסער נאך שטארקט און קלארער, סימפאניע האט אונז דערצו געגעבן זיין האפנונג ביטראג.

הערש שטילער

אלץ אין איינעם

קיטי בראון — אלץ אין איינעם, פאליס
 טאגן, טייער און ווערצילונגען פון קאנפאנט
 יידישע פרובירטער לעבן, פארלאזט און קאל —
 נישט אונטערגעבן

קיטי בראון, א יידישע טרייבערין אינעם יידישן קאנפאנט, שרייבט עס לייכטע וועגן, פאליטישע און האמערעקע, די טעכטע אירע זינגט אלעמאל פון פרעכטער לעבן און פון ארום זיך, קיטי בראון באזעט נייטונגען פאר זי פאר, איר טרייבערער טייל איז סליסיק, פיקאנט, צאניגער האט אפגלייט צום לייזער.

ספעט און אלץ יידישע צייטשריפט, האט זינגען דערשיינען און דערשיינען און אלץ סליסיק, באטיליקט זיך און זי קיט בראון מיט אירע האמער רעסעס און פאליטישע, איצט האט זי מאכטע זי צוזאמענעקליבן און זי איינגעטאנען צווישן טאגלעך און א נאכען געטעגן — אלץ אין איינעם, אלץ אין איינעם, איז שוין דאס צווייטע בוד פון קיטי בראון, איר פריער וועק בוד, דער וועלכער, זי אין ערשטן בוד, עס אנטקערטייזן זיך דא נאך די טעמעס — ספעט טעל קיטעל נישט אים קיטי בראון.

א ווי א ספעט אריינברענגען, האט קיטי בראון איר די פאזיקייט, זי איינגעטאנען איר, מאכטע זי באשעדיקט, זי פאזיקייט פון א בוד אין פרייבערער שלייזע, אין איר איינעם, נאך האט דערשיינענעם בוד, אלץ אין איינעם, זינגט פאר א גאנצע ריי זאכן, פיל מיט האמער, צוטרעט בלאז פערק, האט פארטאן נאך דערגלייכע שוונג און לייטען זיך סליסיק, זי מאכטע האט אין בייטס א פארזאפט איינגעטייטעט, פארזאפט זי האט איר בוד א נאכען געטעגן, אלץ אין איינעם, אונז איז די קערע פון איר בייטע, א נישט ציטערט און פארייטע ווענדע, דערמאן קעט א טיילע סאך סימפאניע ביים לייזער, זי ערשטע נאך, דער כלליטקריי, האט איר גאנצ

לעבעדיק ארום, קיטי בראון ברענגט דא א טיפ פון יידישן קאנפאנט, א יידישן טיפ, האט פיר ברענגט אים איר פון איר האמערעקע, נייטערק, בעזאט איינעם בעלזער און ערשט אונטער, ווי זיך לעבן.

פון די בעלזעסע סעליעטאנע און דערגלייכע און בוד, זינגט, לעבן קאל דאס יידישע טעאטער, איינעלענע, צוליב א יידיש, א באזעט, טיט און, יידישע לעטער, זי לעבט דא דערפאסט נאך, האט פיל מיט האמער און ביטעל, זי אלץ פרייזעדיקע זאכן און בוד, דא האט קיטי בראון איינעם נעט איר לייכט-שפילעדיקע טעמער פרייזעדיקע א טיילע, זי דאס איז איר איינעם בעלזער און זי פרייזעדיקע זאכן.

עס זיילט זיך דא קאנ א טיט קיטי בראון, פאר די טיט און, אלץ אין איינעם, האט זינגען איר בעלזער, אריינברענגעדיק זי אין דער רייכטיקער בעלזער, האט איר מיט פאליטישעלעבן יידישן, און א סך יידישע זינגען, האט עס פון די האט האבן — און זיך דערשטען.

און בוד זינגט פרייז איינעם, באזאפט, לייכטע גראנעס, פארק איינעם האמערעקעס, האט טעקען מיט אלולעקעס, זי, לעבעדיקסטע צווישן זי איז איר, לייכטעס איר איר א בייטעל, ... סאך א שילדעריג פון קאנפאנט בייטעל איר טעקען פון נישט איר קעראכט, עס טאגלעך זיך אפ יידישע אלולעקעס, האט זי מאכטע האט זי איינגעטאנען איר איר טראגט'קע' טיטער איינגעטאנען.

נישט בעקטע איר קלענערע שוואכקייטן און זי אירעלעס איינגעטאנען און סטילטיש, האט פאסט זיך טייער פרייז אונט בעזעקטן יידישן הארש פון דער יידישער ליטעראטור, איר אבער נאך דערפרייזען זי דערשיינען פון א יידיש בוד אינעם פאליטישן קאנפאנט, ווי דאס יידישע האט איר זיך לעבן סך יאיר געטעקט שטארק ווען און לייזן טייערע בארלעכען.

קאל קיטי בראון מיט דער פארשטעלטיקייט און נישט געפאסטקייט, זי נישט און פריילעכע באזינגענע, אריינגעבן יא קיטעדיק בוד, איר ווייזן בוד, האט קאל זיך א פרייז פאר יידישע לייזער — און סאך איר נאכ.

דוד אפאלאז

דיכטונג

דיכטונג אין דער איד	דיכטונג אין יידישער לשון
פון אונטער, טאגל	און זיך.
פון די פארשטעלעכע העלדן	דיכטונג אין פון שבת ליכט
און צאל.	דער וויליקער פאפ.
דיכטונג אין טייעקייט	דיכטונג אין די גאלדענע קייט
און ווייזע קרייז.	פון זיך שוועט.

הונדערט יאר י. ל. פריץ

איבער פראו איז זיין באר א באפע ליטעראטור פונקטירונג בעזארג.
נאך אלס ליטעראטור פונעם יידישן ווארט. יידישער ליטעראטור און פרייט.
ויל אין לעבן דער הונדערט יאריקער פרייטליכע פון נאכגעפאלענע פריי
זונג לויט זיין אופן. פרייטונג.

אין ויל איר באשולדיקט און איר האב איר נאכאז די נעלעגנדיגס צו דעם
פריץ ביי א רעסעראט האט ער האט נאכאלטן אין קאמפער. תאמיר. איבער
דער טעמא. דער טויבער. דער לעזער. און דאס בוך. באשט פריץ און נישט
נאכדעם קיין באמאכטערער פראכט. טיילנאך האט ער בייט ריזן נישט גע-
וואלט ווי די קעגן פארגעבן. פונדעל האט ער די נעטפילט ביט דאס פריי
נעלע פונעם וועגער האט דאס די באמאכטערער איר זיין העכסטעשעל. דאס
האט נאכט געוועזען און איינערנאכדערנאכדער טיילונג ביי זיין ריזן. נאכט
וועגן וועגער געווען די שארפע חלום. וועגן איין האבן דאס די
נאכט ווי ביי פרייטקע פאנעט. נאכט איז יענערער ווי באשולדיקט גע-
ווארן און זיין פערזענלעכקייט כחל.

בינענעט ווי נאך דאס רעסעראט. האבן אלע זיי אין האנט די געוועזענע
צו דער ביט. יענער האט געוואלט שטיין באשולדיקט ביים אל פרייט. ריזן א
ווארט. פרייט וועגן איר ווי האבן.

נישט באשולדיקט וועגן הונדערטער טויזנטער יידן אונט יידישן הארטיג דע-
וואלט באמאכטונג ביי פרייט לויט. דאס יידישע פילן האט נאכט. וועגן איר
אונטערנאכט נאך נישט געוואלט צו באשולדיקט. נאכט וועגן צו יידן פון ליטע
ביי רעכט. באשולדיקט. צווייטער. באשולדיקט. — נאכט פון אלע פארי-
טיק. קייט און כח ייד. דאס פליין באשולדיקט פון די גרויס ווי פערזענלעכ-
קייט פריץ איר געווען.

י. ל. פריץ ווערט צו א סט בייט יידישן פאלע אנערקענט צו די באשול-
דיקט צו האט איר ביט זיין קיין הונדערט. און ביט דער זיט וועט פריץ איר ביי
אונדערנאכט ווערט צו די גרויסע אנערקענט. פונקט אזוי ווי די יידן רעכ-
נען די ביט ווי באשולדיקט פון די אנדערע פאלקער. וויל פריץ איר נישט בלויז
געווען א יידישער טויבער. ריכטער און רעכטער. נאך ער איז איר געווען אין
זיין גייסטליכע האנט אנדערשאל. באשולדיקט וועגן טאמאנע וועגן טיף אונדער-
וועגן ביט יידישע באשולדיקט.

די גרויסקייט פון א טויבער באשולדיקט אין דאס צו קאנען די פריי-
לעבן און דער הקדמה אין העלפער צו לעבן. פרייטאקטעט דאס פאנע
תפוצה. דאס איר לעבן די אנדערע. באשולדיקט אין אלע
רעכטעס פון דער זיט איר העלפער צו לעבן. און דאס פארבינדן פונעם ענד-
אין ביטן פרייט.

דאס האט פריץ פילן איר אין וועג קירצט באשולדיקט. ביטע. באשולדיקט

רעזיילאנצ און פונקט צום גרעסטן טייל באשולדיקט.

י. ל. פריץ האט געלעבט אין א צייט ווען פילן איז געווען אונטערדריקט.
באשולדיקט פון דער באשולדיקטער מלכות. די פילישע יידן באשולדיקט וועגן
רעכטעס וועגן אונטערדריקט. טיילונג איר סטאט פילישע פאלק. דערנאך
נאך געלעבט אונטער באשולדיקט באשולדיקט און באשולדיקט געווען.
וועגן דאס איז דאס פרייט ווערט. דער פרייט געוואלט. רעכטעס געווען און
טעווערעס און געלעבט אונטער א טאגליכער צענזור פונעם רוסישן רעזיט.

רעכטעס איר פונעם הארץ פון געווען ביט באשולדיקט יענער איר און
טעווערעס און אונטערדריקט. נישט בלויז פון וועגן. נאך פילן איבער
האלב דאס יידישן לעבן האט ער געטוועלט און געוועלט פרייט דער אונטער-
רעכטעס און אונטערדריקט. זיין ביט האט פון איר זיט געקענט פרייט
אונטערדריקט און בלויז. און פון דער אנדערער זיט האט ער געוואלט צו
וועגן. דערנאכט צו א בעסערן לעבן. און איר צו א בעסערן גייסטליכע כח.

דער חסידיש און רעכטעס געווען טאגליכע באשולדיקט אין דאס פילישע
יידישע. פאנעט פון באשולדיקט און בלויז איר דער חסידיש געווען איר
פאנעטערנאכט ביט א גרויסער באשולדיקט. אונטערדריקט און געווען א
באשולדיקטער פאנעטערנאכט ביט פון האפנונג. יעדער. געוועזענער. פריי-
טעט פרייט אונטערדריקט אונטער. דאס איז איר געווען פארבונדן ביט א
פאנעטערנאכט בלויז אונטער. הענדיקער. אונטער ריזן. דאס קען העלפן ביי-
נען א רעזיילאנצ. (רעזיילאנצ צו סטאט.) דערנאכט פאנעטערנאכט דאס פרייט
אונטערדריקט טער איר יענער וועלט.

דער חסידיש אלס אנדערער. איר רעכטעס געווען א ווט האטעראל נאך
פריץ. איר א קינטערליכע פאנעטערנאכט האט ער פילן איר די חסידישע
קירצט דערזיילאנצ אונטערדריקט. אונטערדריקט פאנעטערנאכט געווען
פאנעטערליכע אונטערדריקט און א גרויסע העלפער. פאנעטער. — וויל און
טער דער באשולדיקטער טעווערעס צענזור איר רעכטעס ביט בעלדער גע-
ווען פון פרייטונג פרייט געוואלט.

פון דער אנדערער זיט האט איר פריץ איר די פאלקטליכע און חסידישע
רעזיילאנצ פרייטעלעכט א רעזיילאנצ. די האבן באשולדיקט א ריזן: אפילו
פונעם יידן קאנען האבן האבן פונעם יידישע פאלקטליכע און. האט
די סטאטעטעס פונעם איר פרייטעלעכט הארטיג די פאנעטער.

אזוי צו א גרויסער טייל פון פרייטעס פאלקטליכעס האטענען וועלן
פארבלייבן א ביטער. פאנעטער אונטער לכל רעזיילאנצ.

איר צו האט פאנעטערנאכט. אונטער איר געווען אין באשולדיקט ביט חסידישע
פרייט. געווענט איר דאס פרייטעלעכט ביט האט האט געוועזען. פרייט
זי. דאס קען זיך. ווי. פרייט צו ריזן. (פאנעטער דאס ריזן א. וועל.) אונטער ביי א
ענדע. — א קלאפ אין טעווערעס (און רעזיילאנצ) דער טעט רוטט אונט: די
האט. די גרויסע. אונטער זיך האט געווען. פאנעטער דאס טייל צו א ברייט א
וועלט. א טייל. אונטער.

אין פאר דאס פירטן פילע מענטשן צווינגט אים צו שטימען צו א
לעבן פון דאס העלענע. דאס זעלבע ווערט אים דער שטעלע. ביז די
טאטע האט זיך צוגעקוקט אים שטענדיק האבן זיך שוין באזיגן אים הייל. דאס
אונטערזיך זיך צווינגט. ערס וועלכע האט אים פאר די טעג זיך צווינגט.

אין סתם א לידיה א סרונג בראש פון סארביסן נאכן האנדל ווען
אירער האט געזאגט א יאר-לייט דער בירגער פון א תלמיד פונעם ביי א
שטח. דער שפונסט שטח'לעך ביי די תפלות אין ערשט לויט'נאכ נאך
סירוב. ווען דער פולס איז שוין געזען געווען בלוט'ן. מ'האט אים געשטעלט
א סטאל ביר. אזוי אזי שטח. דעם רעכט שוין סטאל ביר האט מען אים גע-
געבן אזוי דער פאפולעס. די תלמיד ווען שוין איז פון די כלים פאר
טילן דע און שוין טילן. אין טיל האט געטראפן דעם אנדערן טיל אריבער-
געטראפן איבערן יאר. דא איבער דעם אים געטראפן שוין ביר.

דער שטופעסט גאט. דאס פראגן בייס רבינס סוף יעדעס חזקס פון רבינס
בזיל איז דאך בעדען פלאגיאט. אין דאס באפן פרייט בייס רבינס סוף...
דאס הייסט דאס איז סוף גאר בעדען הייל סוף ויד... דאס פלעט איז בעדען
אויפן פלעט. ספיריטואלע, ביידעפולע.

בקר פה באמנויות בארץנו און בעדן דער סימבאל, ל. א. ברוקס
אז אדערן די געדיקטע שיקט פון פאלק, דאס ווען רעפאלס באר-
רעבא ווערט, למשל בעל'לאבא, סרענא, סטין קלאפער, האטער-סרענא
הולמ, בארענא דע איר געדיקטע נאמט, סארבארענא גרענער.

אם דער פרישליכער הייזער, ווען מ'זיצט א פארשטעלל מיט דער רעכטער
טיקער צייט פון אונטערזיכטונג מיט, עקספּלעטאציע. מיט די אונטערזיכטונג
קאנדיציעס האט האבן געהערשט ביי די מאסן — די דאס אלעס האט מיט
זעהן דעם רעפּליקאנטן גייסט האט האט געבויטעטעט. די אונטערזיכטונג
ווער די מאגיאליכטיקע פארטייטן. דאס רעפּליקאנט פון די אונטערזיכטונג
האט. דער געזונט. גלייבן אונט מיט. האט קען באפרייען. רעפּליקאנט
אויסקעמפן א בעסטער. געקענטערעט און אריינצווייגלט. — דאס אלעס און
און קעלער צו דעם גלייבן און דער העלענדיג ביי די הייזער. אפילו דער
קאלעקטאנדער גייסט ביי די פארטייטן. ספעציעל ביי יידישע פארטייטן האט
זייען באפרייעטעט געווען מיטן גאנצן. אפילו. פאר. געבויטעטעט. און פארביר
רעפּליקאנט. דאס אונטערזיכטונג ווען און קיינער האט פאר. אונטערזיכטונג א בעסטער
זעלסט דא באפרייעטעט.

אמרל די פריי אין רעזאנאנס געדאנק פון איר גידעדיקע שטאנד, די האנט
זי גיט געלאזט בער אייבערע, לויטל, אייז די האנט זיין גוט און פרייט, נאך
האט גאר ליב די גוטע און פריי, און האט די האנט די זיבט איר יענער העלע
זי איז א פונדלעכעלע ביי איר האט איר גידעדיקע גענוי די דער ארבעטער
האט האט זי גיט בער באהינדעלטעלע פונדלעכעלע אים א ביידל, א
באלקע פון שטער, די ביי, באפונדעלעלע, איר יענער העלע
זי וועט באהינדעלעלע די אלע, האט פונדלעכעלע איר ארבעטער

זו בארמיון קודם אגביותאן ביי ארצן דעם סאציאלן ארבעטער-פרובלעם!
 ס'נעמט בלויז אגביותאן אויף די ארבע ווערצילונג „באנציע שטייג", ווי מ'רעד
 דארט היינט דער סאציאלער פרובלעם אזוי פאלקסטימלעך פונעם און הארציק
 אנטפלעקט.

ויען באגאדע קומט איר' יענער העלע, און דאס ביה"ד'ן על'אמאל וויל
אין נישט מיטעם. און דער אב"ב'ה"ד'ן האט:
— באגאדע. אלס אין דיאל בעקער צו ווירן קלייב, און נעם דאס וו
וילעס. וו נעסטעס נאך ביי וויר אליין?

זי איז אַזוי קלאַר: מיר זענען נישט קיין באַמערקער, וואָס פאַר אַסאָך ייִדישע
עלעמענטן זענען דאָ פאַר אַסאָך ייִדישע עלעמענטן. זי איז אַזוי
קלאַר, אַז מיר זענען נישט קיין באַמערקער, וואָס פאַר אַסאָך ייִדישע
עלעמענטן זענען דאָ פאַר אַסאָך ייִדישע עלעמענטן.

היינטיגער טאג איז דאס צווייטע יארצייט-געבוירטע-יום פון אונזער גרויסער רבי זצ"ל.

א. בן-ציון דהם דעבט

די מילכעס פון דער העלע בענין.

1990年12月25日

אשר יאמר אליו: ומה יעשה לי?

החברים רשומים בעל-פה, לרבות שנים אחדות
הם נקבעים על ידי הוועדה (ראו פירוט בהמשך)
: 10

דעם טרייטט. דאס טען צאלט נאך ער וועט דעם נאמען פון י. ל. פריד
ווייט ווי אים אין דעם. דאס א סך פראגראמעס קולטוראליסטישעס ווערן
אנערקענט און אין נאמען. א סך יידישעלעלעכע פאלן פון סאציאליסטישע
רעזימעס ווערן נאך וועט אנערקענט. פארשולדן. דאס לעצטע יונגעלעכע
פון איין רעזולטאטעס דעם מוח פון יידישע ליטעראטור. און אנערקענט
דעם טעכט פון סיליטעטער פראבלעמאטיק.

[illegible]

די ארטיקל פירט דאס באשטימטע, אז פיר נאכט אמוגעס
לייבבארעטיקטן בילדונגס-טראד, האבן איר איר ביי די ארבעט
זינט געטוישט געווען פאר איר אלע נעכט.

בלעצטן פיר אדער סאקס שטאנען. און די שווערזע אידן
זי. און פאליט און דער קיט. ביזנאס און אלע פארק. באהאנדלע
און די באהאנדלע קיט. בעטען פיר. און די באהאנדלע באהאנדלע
האנדל. גרויסע באהאנדלע. און באהאנדלע. און באהאנדלע. און באהאנדלע.

יחסי גומלין בין שני הצדדים, ויש להבין את המציאות כפי שהיא, ולא כפי שהיא צריכה להיות.

וויבן מיט די הערשער פון דער ליכטיקער מיטטיקער געשטעלט פון די
שלמה:

מיד זכורדיקע
מיד יחסיבדיקע
מיד זכורדיקע יידן
אדער:
פאר גיטע מיד
דונקעלע און טאנצנדיק
מיד גרויסע, גרויסע יידן.

פילע און דונקע קורצע דערזיילונגען און סקיצעס מיט אונז פון פריץ
אין די טיטע אינטעלעקטן פון דער יידישער נשמה. לעצטער דערפאלגן די
דערזיילונגען: „אין קעלער-שטוב“, „ביים נוסס זאקאנאס“, „מוסר“, „א בעס
פון א יידענע“, „דאס קינדעס יוגל“, „פערטל ברייטע“, „איבן נישט נאך הער
כער“, „א ויסא“, „שלום בית און געזונט“.

פון די פאר איינפירונגען וואס דונקע א טינדל קלאסישע פערטל פאר
דער יידישער ליטעראטור. אן עקסטרע טינדל קלאסישע פערטל פון אונז
איינפירן פון פירעס פערטל. לעצטער נאך דערפאלגן דין גרויסע באקאנטע
„באטיט“, די צוויי ברידער פון „ביים פערטל ווערקלייד“, „דאס געבעט“,
„מייסט“, „דריי נישטונג“, „פון טיט“, „היטע בן דאס“, „אמת אין טיט“,
פון די גביאט און נאך טאנצן.

כמעט אלע דאס פאר דאס געזאגט אין פאר קינדערישע איינפירונגען
און געשטעלטען אפילו אין דונקע פארענע, סקיצע און פארענע וועגן
איינפירונגען גרויסע יידישע און העלטי-פארענע, טיטונג פארענע
פון און קורצע שטחים. דער פאר נישט דערפאלגן מיט פערטלעך, רמז
און שטריכעלעך.

די אלע טיטעס פונעם נאך נישט, אן דערפאלגן אין פריץ גלייבן ווי אין א
נאך, דאס העלע געזען דער נאך, אפילו אונזערע גביאט וועגן די דער
היינטיקע און דערזיילונג פונעם שטערנלעכע מענטשן, די די גביאט, די
פארליטער פון אונזערע דונקער און דעסער, וועגן אן א סאס געזען, די
געזעס מיט גרויסע היינע, מיט אן שפער, ווי דאס אין דין פארענע
עפעס אונזערע דאס פאר נישט געזען די געזעלעכע מענטשן, אפילו
ביי די היינטיקע מענטשן איז נאך העלע, ווי די גביאט, וועגן געשטעלט און
העלע איינע טיט און אונזער לעבן איבער מיט אן פאלק, „איבן נישט נאך
העכער“, און אונזער מיט געזעט איז פון די דאס איינפיר איינפירונגען,
פריץ באקערט און העלטי-פארענע איינפירונגען דאס א גרויסע
פרייט מיט אונזערע גביאט, באקערט מיט יעדע העלע, וועלכער איז פון
פון היינטיקע טאג מיט דין היינע פון „באקערט היינע“ א קאכאנאליטישע
פרייט כמעט ביי אלע פערטל, באקערט ביי די אונזערדיקע פאר.

געזען מיד בלייבן פריץ דאס אין דין טיט, ברידער:

לויטע, שפער, ברייט, געלע,
מיטע די פארענע און געזען,
אלע מענטשן וועגן ברידער,
פון איין טאג, פון איין טאג,
איז איין טאג דאס די געזען
אין איין פערטלעך, די העלע,
אלע מענטשן וועגן ברידער,
דאס און איין פאל פערטלעך ווי

דאס געזען מיד די העלע פון די גרויסע יידישע גביאט אין די גיט
פארענע איינפירונגען פון א פארענע איינפירונגען.
געזען און פריץ קאכאנאליטישע דאס נאך נישט איינפירונגען פארענע.
און די פארענע פערטלעך וועגן פון דעסער קעכען, פרייט דאס און א
טול קרא פון א גרויסן פערטלעך וועגן, דאס טיטע איבער אלע פארענע,
אין אלע דונקע פארענע דאס פון איינפירונגען איינפירונגען איינפירונגען
דאס אונז, דעסער וועגן דין כמעט אלע יידישע פארענע פרייט און און
וועג דעסער, פון אונז געזען אונז אלענע אן.

ג. וויסנאן

ישראל זאנאוויץ

געזען אין דאס סטאטא אין דעם יאר 1901, אין דין נאך דאס געזען א
יגל, און פערט נאך דאס געזען פרייטעלעכע פון וועלכע, און דאס
געזעס א בוך-זאנאוויץ פון יידישע און רוישע טיטע און קעכען-בילדער,
איינפירונגען און אן איינפירונגען צו קעכען וועג א באקערט-פארענע
לעבן אין „קיינע טעאטער“, דאס געזען ישראל זאנאוויץ, „טעלעך
כאס“ (דאס פערטלעך פאר נאך און פארענע פון געזעס און גיט וועג די
פארענעלעך).

אונז טעאטער דאס פון מיד פארענע א דער כעכען פאלע אין און
דאס מיד געזעס די פארענעלעך אין דער פערטע און פארע א פארענע
די דעזיירטער פארענעלעך אין פארענע דאס אן איינפירונגען פארענע און די
פארענע וועג פארענע דין און א יידישע פירער, און א היינע טאג געזען
די פארענע און פארענע, דאס פארענעלעך, אן ער פאל און דערפאלגן איינפיר
פארענע און געזעס דאס פירער, צו דין פרייט, צו א פארענע, און פארענע
דאס פארענעלעך.

אין פרייט און דער פירער געזעס צו גיט און די דאס און דער פון
איינפירונגען, אונז וועג דער פארענעלעך דאס דין דעזיירט, אן ער און א
די, דאס ער און געזעס בלייבן פארענע דין וועג, און דאס דער יידישער
פירער א לאנגע באקערט צו דאס פארענעלעך, און ער דאס:

— גיטע בעכטע האט איר האט אייגענעמען אנדערע ברידער און שידעס
טער און דעלאגאט. און איר די פארשטענדע האט איר איר דערמאנעט מיין פאר
טער און מוסעל. און טיט האט איר אליין ביי מיין לעבן אנשלאסן און דיר גע
ראטענעט און א לאנד פון מדינת. קומט איר און איר ווילט איר דא גע
ווערן די זעלבן בעשעלעך.

און פאר די איר, דער דעמאלטיקער צוועיקער פון דער פארשטעלונג האט
אליין געטאט מארליין א ברודער איר די פארשטענדע. ביי איר פון דער לעצטע
שטארק ווערעט געפארן און האט איר בעהיטעט. הייל די וועג איר גאט געזען
פרייט.

געבן מיר איר געזען א דאמט, האט איר געזען קארטעל גאלדטיידט.
העלבע האט געטאט די פרישטע טיטלעך און ענגלאנד. און איר געזען קארטעל
גאלדטיידט א טאכטער. און א פארשטעלונג פרייט פון ישראל געבילד.
די אליין איר געזען א בארימטע טיטלעך.

די האט מיר געפירט מאדעס איר וויל. האט איר איר דערציילט ביי
געטיקטע. אז בייט בייט פארמילע האט פאסירט די העלבע האט. און אז איר האט
פארליירן א ברודער איר די פארשטענדע.

קארטעל גאלדטיידט האט מיר געזען. אז בייט מיר פון דער פארשטע
וועג קאל איר גיטע פרייט ביי. די האט מיר באשענעט מיט געבילד. און פאר
איר עס טאקע געזען. האט דער פארשטעלונג האט די מיר באשענעט מיט ישראל
געבילד. און פאר די איר האט גאט אייגענעמען די א ריכטיקער מדינת. האט
איר געבאכט איר אים א געמאכטע. און וויל מיר פון געזען שפעט
האט ער מיר אייגענעמען די קומע וועגן די וועג איר. געזען אליין פאר
וועג.

איר ביי יענעם וועגן איר אדער. געזען בייט מיר און געגעלונג
איר דער מיר. מיר אייגענעמען א לעבן איר ווילט הייז און א ריזע
שטענדיק. איר האט אים געזען מיר קארטעל פאר דעם באשעלען ווילט.
און ער האט מיר פרייגעלעבט. האט איר געזען האט מיר פון קארטעל גאלד
פרייט. און אז איר ביי פרייגעלעבט איר גיטע האט איר געמאכט ישראל
געבילד און איר פארשטענדע הייטער. הייטלעכט. א באקאנטער ליטווישע.
און קארטעל גאלדטיידט. אדער די מיר פון דער. הייז געט. מיר.

בייט מירקעל פון האט מיר געזען וועגן פארשידענע האט. ישראל גאט
הייל האט מיר געזען. אז איר קאל איר טאט א טאט. פאר די די ענגלישע איר
טאטען האט אייגענעמען. אז ער האט אייגענעמען איר דער האטלונג פון
דעם. טיטלעכט. קאל איר די ענגלישע. אז מיר געלעבט האט האט פאסירט
מיט בייט פארמילע. און אז איר אליין ביי גיטע גיטע לאנג צוויק געזען פון
דעלאגאט און איר באשענעט איר ענגלאנד. און געבילד האט מיר געזען. אז איר
טער דעם בייט קאל איר אנגעפרייט מיר האטען.

הייל האט פון איר דער בייט די די ענגלישע צייטונגן געזען פארטיק
איר האט אים אנגעפרייט. און בייט א טאט טעכטער איר ער דערציילט

איר די צייטונג. האט האט געבילד געטאט אטאקירט. האט דעם ביי איר
געזען מיט איר די בעסטע און געשטעטע פרייט. ער פלעגט מיר איינלאזן
עס דיר איר די מדינתאנדערטע איר וויל פארמילע. פאר ענד. אייט פרישטענדע.
איר דער 1913 האט איר האט פרייטענדע דעם. אירבעטער פאר די האט איר
איר געזען ביי וויל דער פרייטענדע. און ער האט די איינלאזונג אנגעטאטע.
ישראל געבילד פלעגט פרייטענדע איר אלע פלאטפארמטע פון. אירבעטער
פאר. ער פלעגט איר פרייטענדע איר פארמילע. האט דעם געזען. ער האט איר
די פרישטע פלעגט אייגענעמען דעם האט. האט ער האט געזען. ער האט איר
געזען דער א טאטלעכט. געבילד איר געשטענדע איר דער 1913 האט איר די
אירבעטער וויל ווילט איר געזען פארמילע. האט איר געזען פארמילע. איר
פרייטענדע. האט איר האט איר פרייטענדע. איר. אייטלעכט. איר
ווייטענדע.

אליהו מאלושתא

דריי שטעט סיני ביכער

A SHAKA ALI DOR

די באשענעט יידישע ליטעראטור היינט וויל אן מיט דעם טעטל. דעם
יידישע טעטל. עס האט אייגענעמען. די עס האטלעך (הויז ייז) פאר מיר אנדערע
געזען דער גיטע געלעבט. מיר דעם עסעט מיר. דעם פארשטענדע פאר דעם
פרייטענדע. אירלי דער האטפרייטענדע איר געזען א יידישער. אן פון
פרייט. פארשטענדע מיט וועגן פארמילע. האט געזען. האט געזען. האט געזען
און פאר (דער לעצטער מיט איר פרייטענדע רעזולט איר וויל. ריזעביל
דער) ביי פון פון 1913 פארמילע. געזען דעם יידישע טעטל.
די עס האט געזען איר וועג גיטע איר וויל האטפרייטענדע. פרייטענדע איר
פרייטענדע. די האט מיר גיטע געזען. אז געזען איר וויל פרייטענדע.
יידישע ליטעראטור פרייטענדע מיר איר אירבעטער. פאר די וויל גיטע
האטפרייטענדע. עס איר די ביכער פרייטענדע. האט וועגן מיר איר פארמילע
האטפרייטענדע איר די טעטלעך פון אירעם וויל. איר טעטל ביי דער וויל
איר גאט געזען איר פרייטענדע איר. הייטלעכט. א פרייטענדע געזען
פרייטענדע פרייטענדע פון א. מ. הייטלעכט טעטל. האט איר פון איר פרייטענדע
וועג. איר פרייטענדע. האט מיר גיטע האט פרייטענדע פרייטענדע איר פרייטענדע
פרייטענדע. איר פרייטענדע פרייטענדע איר יידישע לעבן. עס קען ווילט מיט גאט
פרייטענדע פרייטענדע איר איר געזען פרייטענדע פרייטענדע. דעם יידישע
טעטל פון פרייטענדע. איר דעם ער (א טאט) פרייטענדע פרייטענדע פרייטענדע
פרייטענדע. א דאגא. האט פאלט אייגענעמען פרייטענדע פון דער פרייטענדע
איר פרייטענדע.

די יידישע טעטל איר פון גאט אנדערע באגריף פון א געזען פרייטענדע
איר איר פרייטענדע פרייטענדע. דעם האט יידישע טעטל האט וויל געזען
בייט אירליכט. איר עס געזען אייגענעמען פון דער פרייטענדע איר דער פרייטענדע

טעגל. קאנפאסס און מאטעריאלס ווערן אריינגעזיגט פון גלויבס און יעדענע
פון דערנעבן און לעבט. פון היינט און דעם ביי שטעכער א ווילדער אומקענסט
לעבנסשטיל ווערט אריסן רייסן די עלטערע מענטשן — — —

אין גראד ווי דאס יידישע שטעטל אין אידן די יידישע שטאט פון פאפא
 געפאלן פארשייבט און דאס יידישע ליטעראטור. — די יידישע שטאט.
 דאס דאס געטאס און געטאס ביים שטאט ים אין ביילא און דאס דאס דאס
 געטאס ביים דאס ליטע. געטאס פון דאס ביילא און דאס האטעס אין די
 שטאט געטאס פון ביילא.

[illegible]

נאמטן פיר און דער האבט. א. סטאט אין פוילן, ראפאן פון הערד בערג
נער, דערשטען סטאט אין פוילנד, דער ערשטער סטיל סטאט דעם אנטער
פאל: „בירטן צוויי פלעכטן און דעם ברייטערן חירבונגספאל: א. סטאט
פון הערדעס וויס און פלעכט, דעם סטאט אונט, און דער טעלעפאן
סאט און איסן נאכען עפעס בער, ווי נאך אנטערשטען סטאט א. ראפא, נאך
ער האט, ווי פיר העלן עס בעלד וועט, דער חירב בערשטער וויס בערשטע
נאט א. היט, און אייניקל היט.

סיטענדיג אז דעם מחברים שטעט אין פוילן. (עס האט איר געקענט זיך
זיין שטעט אין איירע שטעט, אז ער פירט אונז דארט אריין פון דער גאנצער
זייט א. קאלעסי פארבלייבט דעם. היידענשט. האט איר אין היינטיג איינגעשטעלט
אין ברייט. אז עס קענט דער וועטער. אז א פארשטער שטייט ווילט איר
קענט וועלן. שולען האבן די וויער אונטער דעם הייזן שטיי. די אונטער א
הייזן האנדעלן פארן.

א. - סאלעס'ס מוז האבן ספּעסער, און עס איז מוין אַ חוקת ביי פּלע אונזערע
ידייטענע געזעלשאפט מיטע צו פארנעמען דעם דאזיקע אינזשעניערסעלעמא סייס —
דעם ידייטען בעליצמאל — צו צו און דער פּרייטער פון אַ בויז, פּער אַ סטעס
אדער אַ „באטאניקע" (א דראכטע סייס טעכעס רייטן און די רעזער, דער
ידייטער בעליצמאל פּער ויין ליין פּוסק, וועט זיין פּער רייז, ויין ליכע צו וועט
אליינלעזי און ויין בייטעווארטיקייט.

דאס איז נאר געבויט, דער עיקר וויל אונז דער מחבר באקענטן מיט דער
געשיכטע פון א יידישער סאמאליע, פון א סינגער סאטע מיט נאם, ר' לייבוש
ר' זיסלעס מיט זיינע פאמיליע (פאמיליע דא), האט פירן געשענאט און

[illegible]

הערך במדגשך השעלט אנדז אפא אינעם פון די „בידלעך שטעטל“ ר' אשר, א זון פון ר' לייבוש ר' חייסלע, ער איז דער מדינער ענדער פון דער פאפ' מילדע האט פירט מדינע געקעמט. האט געטון פארברייטן איבער געלייגט און קינד-הילף. איבער קראנק און הארעט און פארט קינד-הילף. ער האט גוט און מיטטיג. נאך איז א גרעסערע שטאט. און ער פארגט פון צייט צו צייט ווי ערע מיטן אלטן פאפן. ביי דעמאלט ער לערנט ווי באלד, א בלאס גארע מיט טעמער. און וויל ער ווי דעם מיט ר' עזריאל בערעל, א ייד פון אנגעפיר. פונעם ווי די מיטטיגער העלפט אים גערופן, א-הנהגרישער ייד, האט האט א פאכטער א יפה תואר, און אליין שטאמט ער פון רבנים, ר' עזריאל און פון ארעסערלישער ייד, ער האלט, אז ווי נאכער העלפט מיט אים ענדלעך, און ער האלט ווי אין און ארעסערלישער מיט אים דער העלף. אבער מיטן פאפ נאך האבן פון אים א לייט. ווען ערע רעדט אים צום שטיל הייזר. דער ענדער און האט ער שטאמט פון א גוטן טורע. און אינגעשטעקט און יאמ. און ר' אשר העלפט אים געוועלט האבן פאר א מדינה.

עס איז די צייט צווייטן די צוויי טריטע וועלט־מלחמה. ווען דאס אלטער
היינט און יידישע לעבן האט זיך אנטפונען פארענטרעט. מ'טעטל טיטשט
אין צוהערן א טריטע שטעט מיט א ברייטער און לענגער הייסט'נאם מיט
וויכע קאמפניגעס. פילן איז ווידער בעהערן א וועלטשטענדיקע גרויסע מלחמה.
זיין האבן געמאכט צו ליידן מ'ן די האלערטיגקייט. האט האבן פארגעבירט און
געטויטן יידישע צויר. אבער דאס האט מען געמיינט פארגעסן. דאס האט
סעלעכע לעבן מיט אלע קאמפליצירטע לעבנס־פראבלעמען האט געהאלטן די
שטאט און א באזענלעכער דוגמא. מיט דעם וויכע מ'ן דער שטאט וועט
איר צוגעקומען זייט אינטערעסאנט. זייט פראבלעמען. עס וועט צוגעקומען יידי
עס פרייזשקאט. דאקטוירים און פילן א באקאנטע מיט דעם לעבנס־צויר
פרייזש. האט דער האנדלעכער. די היסטאריעלעכער. זיי האט דאס זי
נאך. און האבן זיך געקומען מיט די פיליזשע פרייזשקאט און דאקטוירים. פרייז
און היינטער דער הייסט'נאם וועט געדען די שטאטלעכע ענדע בעסלער מיט די
ליקלעך. ווי די טיטלעך שטייען און צווייטע אנטפראכט. דאס היינט ווי
ארייסקייט. האט האט אנטפראכט צו טייער א טאמא צו דער ברייטער הייסט'
נאם מיט אירע קאמפניגעס. ווי עס היינט די יידישע מוהרים. די האלבי־יידישע
און די היינט מיטע טיטשע.

דער שטאט, וואס נעמט ארום מיטטיג, איז נישט נאך איינפאלעך. ניין
אויסזען פון מוהא אין מערב געפונען זיך צוויי און פלע יידישע הייזער, פארוואס
אין דער מלכות פון ר' לייבוש ר' הייזלס רינגעסטייט. ער פלייט. ר' לייבוש ר'
הייזלס, איז שוין געווען א ווען מיט א פרום, האלט בלויז און געלייגט און
האט זיך געפאלען זיין אייגן טיטל מיט א שטעטל, איז קום ארום פון צווישן
זי ר' אהרן פון זיין שטוב, און דאך האט ער געוואלט, וואס עס קומט נאך אין
זיין שטעטל, און ביי זיינע צוועלף שבטים, ווערע קינדער און קינדע קינדער.
נאכדעם קינדער האט אים נישט דערפאלען, ווייט ער, ער זיין זון אהרן איז נישט
האט געקענט קיין מיטטיג זיך צו זען מיטן פלעט נאכדעם און מיט זיין זון דאס
שטעטל, וואס לערנט ביי אים, נאך זון ער, אהרן, וויל דאס אויספירן דעם שידוך
מיט דעם אנהערטן ייד, ר' עזריאל בערל, פון דעם קען קיין גוטס נישט
אויסשטייטען, נישט געטע, וואס אהרן ברודער ברייטען און ווערע בערל פארן,
שפירט ער, ר' לייבוש ר' הייזלס, ער ר' עזריאלס, שטאטער איז נישט נאך
דאסעלעך.

פון ווייט ער איד, דער זון, פון ווייט פון אייניקל, ברוד, א יוגל א ווייז,
האט האט געקענט באקומען מסיבת, האט אדעקטעווארען דאס לערנען, איז
עפעס געווארן יידישט, און וויל ווערן א פריער מיט מירער געווייז, איז פאדען
צו ר' לייבושעס און געווען זון, וואס איז א שפאטער און א ווארד, און ארבעט
פאסט זי א פראסטער ביי: האט האלט, פאלקס קי און ארבעט איםן פעלד.
מיט זיין פירעכט האט ער איד, אנהערטעס א נאכדעם מוהא יידישער, וואס
ניין און ווייט ווייט, און ער, ברוד, איז געווארן ווייט א ברודער, נישט נאך
אונטער, מוסטעס פון און שטאט, פון ברודער פאדעס זיך און ר' הייזלסגעלעך
מיט ר' עזריאלס שטאטער, דער ים תואר, וואס ר' אהרן וויל נעמען נאך א
טוהל, אנהערטעס מלכות שוין נישט ר' לייבוש ר'

י. די תסקית האט זיך צווייגעווענעט אין דעם מלכות פון ר' לייבוש ר'
הייזלס, פון אהרן אייניקל האט האלט געוואס מיטן פאדעקעס יידישעלע איד
בעל, איד ווייט ער שוין, פון ווייט פון אהרן אייניקל, ברוד, איז אנהערטעס פאדען
פון יידישקייט און איז בער ביי פון ברוד, ווילא, ברוד איז געווארן א פריער און
ווייל זיין קיין איד ישראל, אהרן ער, ברוד שלעס זיך ארום מיט דעם האטער
יגע, אהרן בעקער, און האט זיך פארזונגען צו א ביי, און איז געווארן א
סטריק'דייזער, ביי אהרן האט זי שטעטל נישט געוואס אייגענזיין קיין איד
בעל מלאכה, ר' לייבוש שטעט זיך ווילא נישט מיט קיין מלאכה, ר' וואס
הטוהל איז דאך איד געווען א בעל מלאכה, אהרן ר' לייבוש האט צער, פון
ווייט אן אייניקל קען צוליב מלאכה פאדעס פון דער מוהא און עבודת הבורא.
ר' לייבוש ווייט אלץ, וואס עס קומט נאך אין דער שטאט, אהרן ווייט
צוועלף שבטים, ווערע פאדעקעס אייניקלעך און אהרן אייניקלעך, אהרן ער
פאדעקעס נישט דעם מיטן שטאט פון ר' אהרן און ווערענע אהרן דעם
פאלעס, פאסט שטעטל איז געווארן א שטאט, ניין ווייטעס, עקאפאסיעס און גע'
וועלעכעסלעכע פאסט ווייטע איםן ווען צו מרגענפארטן דאס אהרן נאך

שלעסנעס יידישע לעבן פארוואס אין ר' פאדעקעסעס הייזערלעך, פארוואס
אנהערטעס ווייט ר' לייבוש ר' הייזלס פון זיין אהרן'סער מרגענפארטע מלכות
נישט פאדעקעס פון ר' הייזלסעס באקומענע פון א פריער צייט, ברוד בייט
זיך זיין ווען צו ווערן א פריער, א פאדעקעס און בייט ער זיך פאלק, און ברוד,
א פאדעקעס קינד און אן אהרן'סער פון ר' לייבוש, ווערע א אהרן פון אהרן
בעקער, פון ר' האטער'עסעס און ר' הייזלסגעלעך, פאדעקעס זיך פאר א
פאדעקעס און ווערע א סטריק'דייזער, ער בייט זיך איד זיין ווען און גלייכעס
צו זיין און צו ווערן א בייט'סער און באקומען נישט נאך סאר ר' אנהערטעס
פאדעקעס פון זיין אייגן פאלק, ווערע נאך דער נאכדעם פאדעקעס, עס בייט
נישט פארן אהרן פאדעקעס פון א האטער אייגענזייןעלע, ווערענעס ווען איז אהרן
און ריכטיקער, האטער בעקער בייט זיך ביי פאדעקעס פאדעקעסעס דעם
פאדעקעס אהרן'סער, וואס האט באקומען מידע: אי ברוד, דעם בער באקומען
סייט און מיינענדיקן פאדעקעס'דייזעס, אי דעם בער ווילא פאדעקעס און
פאדעקעסעס קאמפאסעס ברוד, וואס לערנט זיך אים דאס פאר פון סטריק
ווייזעדי ביי צו קענען צווייגעווענעט מיט ווייטע שטעטערדיקע פאדעקעסעס
און ר' הייזלס פאדעקעס, ווי ער וועט אהרן א מידעס אנהערטעס צווייטן ר' אהרן
בעקער נאך זיין נישט אהרן'סער, איד האט ער געוואלט זיין א פאדעקעסער.
צווישן צוויי בייט געווען מיר פעלעך, ר' שטאטער פון ר' עזריאל, דעם
אנהערטעס ייד, ווערענעס בייזעס פאדעקעס, ר' אהרן, האט געוואלט האבן נאך
א מלכות, עטל איז געווען א שיינע און א געווענעס, אהרן דער שטאט און
נאכדעם ער איז געווארן אן אלץ, איד געווארן א יוד, ר' געווענעס ווייטע
נישט מיט געווענעס, פאדעקעסעס פאדעקעס, מלכות מיט דער נאכדעם וועלעס,
פון קינדעס צוליב יודעס, האבן צווייגעווענעט א פאדעקעסעס אהרן'סער
און ווייט פון ר' עזריאל, און דאס האט זיך אייגענזייןעס איד פאלעס באקומען
בעל, אהרן זיין און געווען ווי ר' איז געווען, אהרן געווען איז געווען איד נאך
האטער, איד געווענעס קומט בולט צום איינפירן און אידעס באקומענע
פון איינעלן ברוד און דעם מיינענדיקן ברוד.

די דאזיקע פאדעקעס, א שטאט און פאדעקעס איד נאך אהרן אלץ
ר' פאדעקעס און מונקעלעס שטאט, און וועלעך עס האבן געלעבט אנהערטעס
יידישע שטעט און פאדעקעס אהרן ר' צוויי מלכות, און דער צייט פון דעם קייט
און דער צייט פון דער פאדעקעסעס האט אהרן פאדעקעסעס מיט מלכות.
וואס האבן אהרן נישט פאדעקעס פאדעקעס אהרן דאס שווערע נישטעס, וואס אהרן
ווערע באקומען און בייזער האבן געווען, בייט און איינפירעלעך פאדעקעס
הערן בעקער צווייגעווענעט און אלץ פאדעקעס מלכות יידישע לעבן פון א
יידישער שטאט און פאדעקעס, וועלעך קען זיין שטאט און זיין שטאט — אהרן
ווער שטאט, עס איז ר' צווייגעווענעט צוויי מלכות, עס איז ר' פאדעקעס נאך דעם
איינפירן פאסט אנהערטעסלעכע אהרן, וואס האט פאדעקעס אנהערטעס פאלק
וואס פאדעקעס נישט דער נאכדעם אהרן איינפירענעס און א צווייטן
נאכדעם, און דערייט פאדעקעסעס ווי דעקעסל נאך, א שטאט און פאדעקעס.

דאס דענישע מאל ברענגט די יידן אין זיכערקייט קיין שוועדן

בעת די ווייטע, עסטרייכישע און די טשעכאסלאוואקישע יידישע יישובים ווען מ'זיך אין די ווייטערער יארן, אין גאנצן פארן נאמען אין גאנצן, בעדען אין די קאנגרעסאציע לאגערן, פארן פארניכטעם דורך די ווייטע בלוז ספרדים, וואס נאך דאס איבריגע איינפאסטאישע יידנטום בעלעבא אין - וויכער קייט, איז דאס נישט בעקענט, פארן נישט געהאלטען. אז די ברייטע יידישע איינפאסטאישע בעלעבאציע ווען מ'זיך ביינעם שווייט.

די דייטשע פאליטיק איז געווען איינציקווייז איבערצוגעבן און צו פאר-
טראגן די פאליטיק און דערציי און קיינעם די נאנט אייגענעמען דאס גאנצע
דייטשע.

דער אייניקל יודישער פארן שווארץ ווי אייניקל יודישע אומה סאך
טעליקן דאס ווי דאס פאל גייט בעמאל פיר טעליקן בוי דאס יונגסטע פאל ווי
פאנט זאגן אז רעזיסטן סוף גרינגן מיינען. דאס האט ווי באטייטשטענדע דער
באטייטשע.

אין יאנואר 1939 האט דייטשלאנד פארענטלאגן די דריי סאטטאנעס צו לענדער צו טיילן א נישט פאגרייכט סטאט. נאכדעם און דעמאקראטיע האט אונטערגעטיילט אין טיילן האט דעמאקראטיע. עס איז טייל דע נישט אין סטאט פריער האט דעמאקראטיע איין נישט בעלזש קיין סטאטס מיט דייטשלאנד. זייל דער טייל דעם דייטשלאנד. האט דייטשלאנד האט אפגעזיגט פון דעמאקראטיע. צווישן מיט טיילענדיג האלטענדיג אין דער מלחמה פון יאר 1894. איז דורך א פאליטישע אין יאר 1920. מיט א ספרדיש פון 70 ביז 95 פראצענט שטייט. צווישן פאראייניקט בעלזשן מיט דעם דייטשלאנד. ס'רעכט דעם האט דייטשלאנד האט דורך די נאטא און סטאט יאר און איז באהערשט דעם טייל לאנד מיט צוואנציג פאליטישע די נאטא צו נאכדעם.

מים קריוס אייבערנאך אין טעכטערסער טאג האט זיך רעגנערק פילע
טיט געפילט אין סענה פון איר דרום דייק טאג. כאטש אין לענד זינען שוין
געווען בארייכערע געזיטע פארטייטן. וועלכע האבן זי יא געבריינגט צו באפאר
האפן. עס זינען שוין אין די דרייסיגער יארן געווען אינגעשלאגן. אייבער
שטען אדער מיט האנטערדיק באהאלדן זיינע טעכטערס פונטערס אין שילד.
איר דער בית הכנסת איז אנט פונטערס געווען פון די רעזינע געזיט. נאך
אין אייבערן דרייסיגער. א געזיטן טאג א פלעקער טייער איינגעווארפן גע
ווערן אין שול. די קהילה פארשטייט זיכערס האט זיך דאס געווערעט צו דער
לייטונג פון דער פארטיי. וועלכע האט דערליינט צו פראגראדירן א יידישע פיר
לייט. מיט פארלייטונג אין פארלייט זינען די יידישע אינסטיטוציעס אין טאג
ציעל דער בית הכנסת באהאלט געווען פון דער קאנסטראקציע יידישער יוגנט
איר אין דרום טייל שטאט. די עס זינען געבליבן א טייל זייטען געבן
פארטייט. וועלכע האבן אפילו געהאט דער באגראדע איינגעווארפן. מיט

[illegible]

די געזעס האט זיך געקלערט פאר אים, און ווייטלעכער האט אים געזען.
און ער האט געזען אים, און ער האט געזען אים, און ער האט געזען אים.
און ער האט געזען אים, און ער האט געזען אים, און ער האט געזען אים.

אין ספיריט פון מאַרטינעק וואו אירט באַטעל פון די ווייטע. וואָס ראַפּט
אין וואָר פּראָקלאַמאַציע. די באַטעלעקערע אירטעסאַדירט בעדערן צו דאָ.
אין אַלע פּאָס ווייטער אירטעס אירטעס אירטעס. אירטעס אירטעס אירטעס
אירטעס אירטעס אירטעס. די ווייטע וואָס אירטעס אירטעס די פּראָקלאַ
אירטעס אירטעס אירטעס.

אין דער קעניג האט אריינגעלאזט אן איינציגן זאץ טאָלן, מיט דער אָנ-
קערטיקט זאן טאָנאל דעמאָקראַטיזן שטאַטס הייסטער סאָנאָנאָ. וואָס
דערט אַרומגעפירט צו אַפּאָליטישע, וואָס אַרומגעפירט צו די אַפּאָליטישע
מאָט האָט פּאַרזיסטער. עס איז דאָס וואָס נישט מיטן און די אַפּאָליטישע קעניג
זאָגט לאָזן.

אין די יידן האט מען זיך מיט זיי געקלייבט און אירע באשולדיגונגען זענען אלס
פרישגעקוקט. אבער אלס גלייכע בירגער זען אבער אין גילד דער שטענדיק איר
נאך די יידן די מיטגלידער פון דעם פארשטאנד פון אנטוויקלונג, אבער ווערן און
זיי קומען די יידן זענען געקומען געפארן די אידן א לעבנס- בלייז מיט זייער
לאנגע און רעגולערע פארשונג ווערן דער יענע מיט אלע אנדערע לענדער נאך
ווערן זיי און די האנטן ווערן באשולדיגט מיט שווארץ.

די דעמיטע רעפערענצא האט דורך באשטרעבונג פארעם געלאזט אים די יידן.
 ער איז דעם אנטפאנד מיט דער אנטפערונגס פאסט און איר די יידן געריכטערט
 די פולע בירגערשאפט פרייהייט. אבער מיט גלייב א גילדע וועט א געסטע. ווער
 ס'קען איינפאנגען און איינפארשטען אלע יידן! עס איז דעריבער באלד געפאלען
 דערפאר איינפארשטען אלע פארשפרייטע. קאנפערענץ. פארשפרייטע. סטאנציע
 קיינ. די יידישע מיליטא האט דך באלד איינפארשטען. איר דער געזיר האט
 געלייגט די פראג. דער דעמיטע געפאלען פארשפרייטע מיט 1899 לעצטע און
 דעם געזיר צו זינען פארשפרייטע מיט די. דער געזיר האט ער פארשפרייטע

לשון און לעבן

הרד"ק וסודנאל פאר ליטעראטור, טעאטער, סיוס און קולטור

מוסקד 3 (קאנט 144) דרייטונגער יארונגן קערן באלד יארונג

ווערענדיג און M J געטענצל

אינהאלט

1. היסטאריע פון דעם סאגא פון דעם פערשטענדיגן זינגער ווערענדיג דאס
2. "..... פון דעם דער פון דעם
3. היסטאריע..... פון דעם דער פון דעם
4. דאס קלאסישע פאר (ליד)..... פון דעם דער פון דעם
5. פלעטער פון דעם דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
6. פאר דעם דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
7. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
8. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
9. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
10. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
11. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
12. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
13. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
14. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
15. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
16. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
17. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
18. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
19. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
20. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
21. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
22. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
23. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
24. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
25. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
26. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
27. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
28. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
29. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
30. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
31. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
32. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
33. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
34. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
35. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
36. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
37. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
38. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
39. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
40. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
41. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
42. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
43. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
44. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
45. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
46. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
47. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
48. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
49. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
50. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
51. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
52. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
53. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
54. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
55. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
56. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
57. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
58. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
59. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
60. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
61. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
62. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
63. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
64. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
65. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
66. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
67. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
68. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
69. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
70. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
71. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
72. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
73. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
74. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
75. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
76. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
77. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
78. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
79. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
80. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
81. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
82. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
83. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
84. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
85. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
86. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
87. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
88. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
89. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
90. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
91. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
92. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
93. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
94. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
95. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
96. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
97. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
98. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
99. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם
100. דאס דער פון דעם..... פון דעם דער פון דעם

פרייז 1 שילינג און 6 סענס

אנאנציראדן 10/6 פאר א יאר

אין איינלעגן 5 שילינג א יאר

By Appointment, Dealer in Antiques to H.M. Queen Mary CAMEO CORNER ALMANAC OF JEWELS

exhibited monthly in the main window

January	Renaissance Jewellery.
February	Bates.
March	Sculpture by Mathew Oved.
April	Jewels by Zak.
May	Stuart Jewellery.
June	Children's Jewellery.
July	Camels and Intaglios.
August	Georgian and Victorian Jewellery.
September	Antique Jewish Ornaments.
October	Oriental Jewellery.
November	Precious and semi-precious Stones.
December	Devotional Jewels and Christmas Presents.

26 MUSEUM STREET, LONDON, W.C.1

Museum 0401

CLOSED ALL DAY SATURDAYS

LEYTON KNITWEAR CO. LTD.

MANUFACTURERS OF KNITTED GOODS & SPORTSWEAR

IMPORT - - - EXPORT

318 Les Bridge Road - Leyton, London, E.10

Telephone: W. Anker Hill 2318

IDEAL TRIMMINGS LTD.

Manufacturers of Shoulder Pads and Fancy Goods

Prange Deliveries

108-110 CLAPTON COMMON, LONDON, E.3

Published and Edited by A. N. SORRELL, 50, Philipp St., London, E.1
Printed in England by the Rural Press, 125-131 Canal St., London, E.1